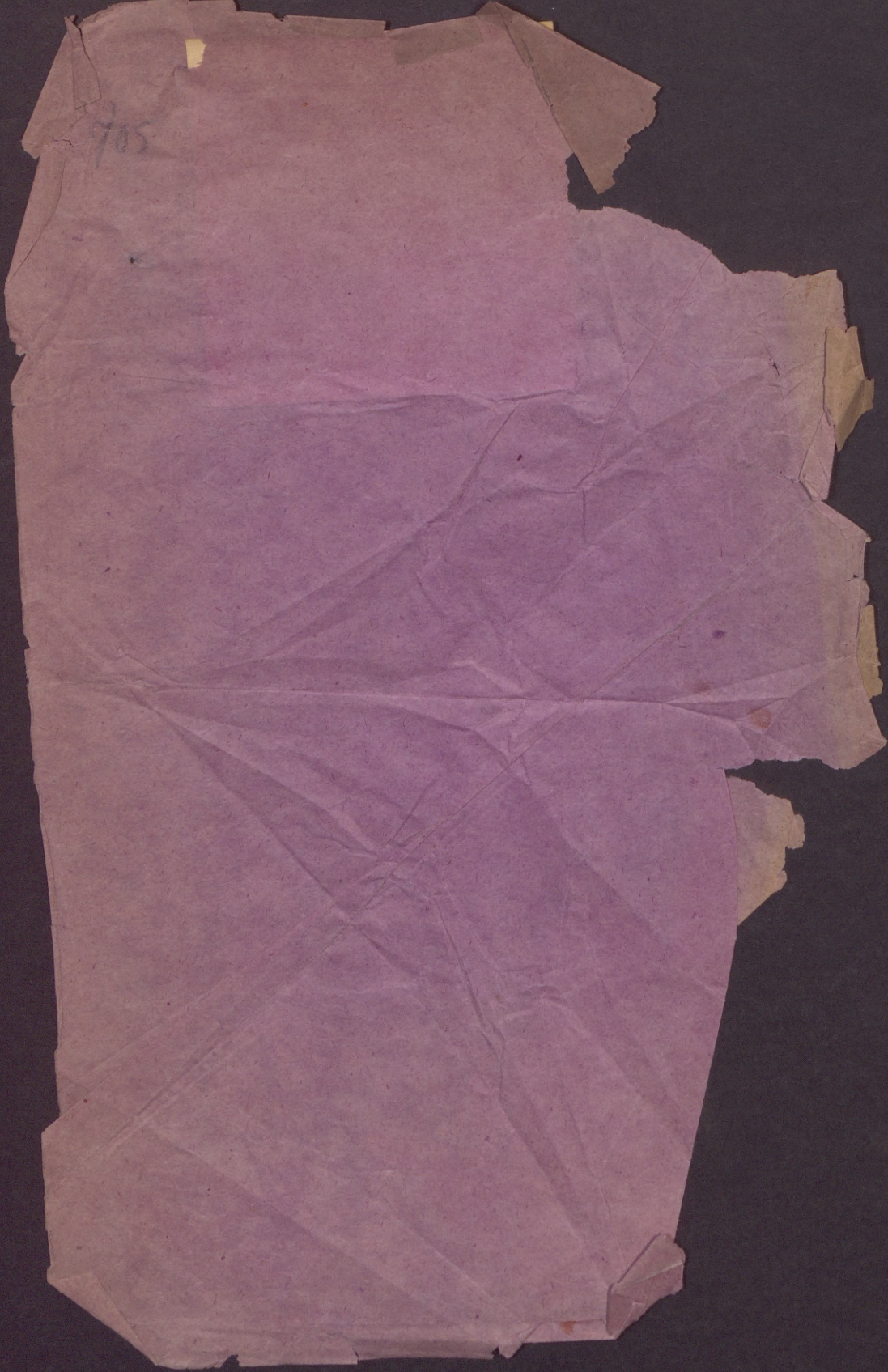

705

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 705.

פֶּשֶׁר דָּבָר

כּוֹלָל

פתרון תשעים מלות בודדות לר' סעדי' נאון ז"ל מקור באורן
היא ממשנה וגמרא

הנמצא באוצר הספרים באקספרד (Cod. Huntington Nr 573)
יצאו לאור עם מ"מ הפסוקים ומאמרי חז"ל החסרות בכ"י ונספחו עליהם הערות
ובאור לראשי המדקדקים והמבארים הראשונים ע"י החכם החוקר
מהר"י דוקעס.

נדפסו עתה מחדש עם הערות ותקונים,

מאת

שלמה באבער

(נדפס "בבית אוצר הספרות" שנה ראשונה)

פתח דבר

אם אמרתי אספרה את יקר תפארת גדולת הגאון רבינו סעדי' הנה כהרד
גאון עוזו כגדתי, כי מי זה יתפאר להגיד אחת מני אלף המעלות הרמות אשר
לאדם הגדול הזה בספר? ומי זה יערב את לבו לערוך אפס קצהו ותפארתו של
המאור הגדול אשר כל מתי בינה לנונה זרחו ירכו, לאיש הרם והנשא הלוה אך
דומיה תהלה, שמו הטוב הנודע לכל באי שערי חכמה הוא תהלתו, וכד הממעיש
לספר בשבחיו הרי זה משובח, כי מי זה האיש עיני דעת לו ולא יראה אשר
כאור בוקר יורה שמש האיד פני תכל בספריו המסולאים בפז, ומלבד אשר הרבה
חילו בתלמוד, והורה משפטי ה' ליעקב, הוסיף דעת והשכל בכל דבר חכמה
ובינה, והאיר בחכמת הפלוסופיא תעלומות האמונה כאשר עינינו תחזינה בספרו
היקר האמנות והדעות, בו אחר כל בינות ירוש, וחכמה ודעת עטרה
רראשו, ותולדות פעולותיו אשר פעל ועשה חיל, פרשת גדולתו, וקורות ספריו,
הלא הם כתובים על ספר תולדות רס"ג (בכורי העתים תקפ"ט) וכל החסין לדעתו
לשכנו וירשנו. —

והנה בין המון הספרים אשר הניח למשמרת, ולא יצאו לאור בעש ברזל
ועופרת, פני תכל לא ראו, ובכתי עקד הספרים נחבאו, נמצא באוצר הספרים
באקספארד. Cod. Hunt. Nr 573 מחברת פתרון תשעים מלות בודדות
מעשה ידיו להתפאר, המחברת הזאת קטנה היא בכמותה, אולם רבתי באיכותה,
כוללת באור תשעים מלות זרות בכתבי קודש אשר מקור באורן במשנה וגמרא
הוא.

וזאת המחברת יצאה ראשונה לאור עולם ע"י החכם הנודע מהר"ל דוקעס
במכ"ע צור קונדע, דעס מארגענלאנדעס ח"ה 115-136 וקרוב לזמן ההוא נדפסה
במכ"ע של הרא"ג ח"ה 317-328 מהחכם הגדול והחוקר מהר"י דערנבורג אשר
העתיקה ג"כ מכ"אקספרד הנ"ל ועוד בשנה ההוא 1844 הדפיסה עוד הפעם החכם
דוקעס במחברת "ליטעראטורדיסטארישע מיטטהיילונגען" 110-115 ועוד הפעם
בשנה ההיא הדפיסה החכם ה"ר יצחק אייזיק בן-יעקב במחברת דברים עתיקים,
ובדפוס זה האחרון נעתקו ללה"ק כל המלות הערביות ע"י הרב החוקר הגדול מה"א
דר' יעללינעק נ"י.

שם הספר הקטן הזה נושא החכם געזעניוס על שפתיו לתהלה (בהקדמה
למדרש מלות עבריות צד 11) וכתב כי הראשון למחברי ספרי השרשים היה
הרס"ג אשר כמוהו לא היה עוד לפניו לאסוף ולכנס שרשים בלשון עבר וזולתה,
כי אצד אל תוך אוצרו בלשון ערבי שבעים מלות זרות בלשון עברי אשר אחיות
להנה בתלמוד כדמותן בצלמן, ואמר כי עינו ראתה אותן באוצר הספרים. אשר
באקספארד, וגם יסת הקראי הביא שבעים שבמקרא שפתר סיומי ודמה אותם מן
המשנה והתלמוד. אולם טעו במספר במה שהביאו "שבעים" עפ"י הכתיבה הערבית

בסוף חס תפסיר אלסבעין צפטה אלפרדה' לי מ"ס נפל בכתיבה הערבית ותחת מלת
אלסבעין צ"ל אלחסעין כי נמצא בו פתרון תשעים מלות כאשר העיר בצדק מהר"ר

דוקעס, ובתולדות רס"ג אחרי אשר דבר מספריו הזכיר גם שם המחברת לשון עברית שהביא הר"ב"ע ושער בדעתו כי הוא חבורו על שבעים מלות זרות הנמצא עוד היום באוצר הספרים אשר באקספארד בלשון ערבית והנאון מיגע להביא דמונות ממלות תלמודיות עב"ד דבריו אלה האחרונים מדברי החכם געזעניוס יצאו לכן כתב גם הוא שבעים תחת תשעים כאשר אמרנו.

ועלינו לתת תודות אלף להחכם הגדול מהר"ל דוקעס אשר הוציא הסגולה הזאת מאפלה לאורה עם מראה מקומות הפסוקים ומאמרי הז"ל והערות מושכלות אולם אחרי כל עמר החכם הזה ויגיע בינתו הנית גם לי מקום להתגדר בו, ויען דברי הרס"ג ז"ל יקרים בעיני מאד, שמת"עין פקוחה עליהם, וישב עוד מצרף (הוא מחברתי זאת) וזקק אותם שבעתים עד יצא כנגה משפט המלה, פ"שך דבר מצאתי, לבאר הפתרון עם הערות ונוספות, גם ציינתי כל המקומות אשר לא ציין החכם דוקעס, או נעלם ממנו מקומו, או לא העיר כראוי, והנחתי דבריו מסוגרים בפנים באותיות רש"י, והערותי מתחת ליריעה למען ידע הקורא להבדיל בין דברי לדבריו. ואם ימצאו דברי חן בעיני הקורא והיה זה שכרי.

לבוב ראש חדש שבט תרט"ז *

שלמה באבער

* הונחצרת סוככות נגורה אללי לפני שלשים שנה ושלחתי ל ידידי הרב החכם הגדול והר"ם זאקס לתתם לה ונקום זכרם חמד ונחצרת תשיעית, אזל יען כי נתאחרת לבוא אליו לא היה עוד ונקום זכר"ע ה"ל (ראה ונה שכתב החכם ה"ל זכ"ח שס ל"ד 160 ושנה הודיע כי תלא לאור בנחצרת ניוחדת) אולם נשארתי זידו ימים רבים, וכמעט אונחתי נושט, עד אשר הגיעה לידי צמורה והחכם היקר הזה ונפארתי, ועד הנה היחם מונחם בקרן זוית, והכל תלוי צמול, ואונחתי לסוליאם כעת לאור עולם בבית אוצר הספרות ולא הוספתי ולא גרעתי דבר רק כאשר ערכתי ביני חורפי זה שלשים שנה, ועם הקוראים הסכונים הקליטה צאס אולי יונלאו חיזה דברים אשר לא ישרו צעייסהם, כי צעלותי יני ערכתי הדברים האלה:

לבוב בחדש חשוון תרמ"ז

הנ"ל

[א] צרכך (ד"ה ז' ז' ט"ד) מלישון משנה צריך (מורגל הרבה דרז"ל) (ה) :
 [ב] אונס (אסתר א' ח') האונס והמפתה (כתובות ל"ט ע"ה) (ג) :
 [ג] מפנק (משלי כ"ט כ"ה) כמאמר ההמון (המדבר ערבית) מפונק ,
 ומורגל בדרז"ל מפנק טפי (ד) (צ"ק ס"ד ע"ה) לאתווי מפנקי (תנ"י ד' ע"ה)
 (ח"ז הרבה) (ה) :

[ד] מזלות (מ"ג כ"ג ה') כמו שאמרו רז"ל שנים עשר מזלות (זכרות ל"ג
 ע"ג) (והדר"ק) צטרשים שרש מזל אומר ח"ל מפני שהן כולין צמולתן נקראר כן
 מזלות) (ו) :

[ה] בצנת שלב (משלי כ"ה י"ג) ברודה בחמה ובצנה . (ז) :

(ח) וכן כתב הר"ק צטרשים שרש לך ח"ל הלשון הזה ידוע דרז"ל את שהמטה
 [ל"ל שלפני המטה] לורך זהו פטורין [זכרות י"ז ע"ג צנענה], והתאר לריך לצריות
 חולתם הרבה, והפעל הקל ונאמו אנורו צנענה [שביעית פ"ז מ"ד] לקח זכור למשחה זנו
 או לרגל ולא לך לו מותר למכרו, וכן שמשו זו צננין פעל וצננין הפעיל וצננין
 התפעל עכ"ל, ופעל אור"ש כתב כל מפני אדם ונעשיו סקדורים לו לעשות צנעו או
 שנוכח אליהם לקיומו נקרא לרכי, ונזה השגי צתפלה טעמה לי כל לְרַבִּי, ולדעתו

נקור הנלה הוא לשון ארמית כי הרבה פעמים מתורגם ספן לרף, וכן דר"ה שנאמר זו

לרכך צא צולכיס חפך. (צ) אינה צודדת לפי שנתמלא עוד הפעם צמקרא כל רז לא
 אנס לך (דניאל ד' ו') ופי' הרצ"ב לא ילחק, וכמוסו אין אונס ונלח נוכריה עכ"ל .
 ורמיה כי גם התשבי כתב זה השרש לא נמלא רק פ"ה כרת אין אונס. (ג) וחז"ל שמשו
 זו הרבה, פרט לאונס (שבועות כ"ו ע"ה) אונסים היינו (כתובות י"ח ע"ג) הזהרו צזקן
 ששכח לייודו ונחמת אונסו (זכרות ח' ע"ג סנהדרין ל"ו ע"ה) וכן לך אנסך (שבועות
 טס) ורזויים הרבה, וסוודקק ה"ר אליהו צמור צננוקוי לשרטי הרד"ק שרש אנס כתב
 שמשו רק בתאר ונפעל ולא צננין אחר, ולצו אנסו שנתמלא גם צנה"ק. (ד) ל"ל איכא

איכס דופנק אית לי לערא טפי. (ה) גם צעל הערוך הציא צערך פנק א' הנאמר הלו,
 והציא ראים ון הכתוב פנפנ ונוער עבדו, וכן צתפוקי ונלכין עכ"ל ל"ל וכן חרגוס
 נעדיני ונלך (בראשית נ"ט כ') צתפוקי ונלכין, וכן הציא הרד"ק, והר"ש הפרחון פי'
 הסהיבו צוועדיים חרוב ונעדיני ונלך צתפוקי ונלכין: (ו) עיין צשפת יתר להרצ"ב (סיון
 ע"ג) ויפה כתב החכם הגדול הרש"ל צניאורו לישיעי' (א' ח') (אשר שלח אלי תשורה

עוד צשנת תר"ה) ח"ל: כבר נתחצרו צזה חוקרי גורת הנולות, החכם געז', אומר כי
 עיקר שס הוא מור (איצו ל"ח ל"צ) והיא לפי דעתו, ונלשון והזרתם את בני ישראל
 (ויקרא ט"ו ל"ח), ענין הזרתה, ונקראו כן הנזלות צעצור היותם (לדעת הקדמונים)
 מודיעים העתידות ומחירים את האדם וכי, ולדעתו נזלות שס מיוחד לכוכבי לכת
 (פלאנעטאע), וכנראה ון הכתוב (שס) לשונש ולירה ולמזלות ולכל צא השמים, וכן
 צתלמוד (שבת קכ"ו) נזל טעה גורס, ואח"כ נפרש הנולד צתעה, הנולד צנוגה, הנולד צכוכב,
 הנולד צלצנה, הנולד צשצחאי, הנולד צלדק, הנולד צמאדים, ואונס קראו לכוכבי לכת
 מזלות ון מעזר ענין הסתצכות על דרך שקראו להם האסרונים כוכבי הנצופה, להיותם

לנראה עיינוו נלחיס צמעגלותם ואינם שווערים ונקווס זה לעונות זה ככוכבים הקיינים
 אלא כל אחד הולך לדרך, ויכנס צונללתו של צצרו, ונללכותם ונסצכיס זה צזה ,
 וחקרצבים ונחקרקים, ונדצקים ונחנגדים, אשר נזה נונסכות הלקיות (עקליפזעס), ועל
 כן קראו להם האחרונים כוכבי הנצופה (קטעללאע ארראטעעס), וזו היא ג"כ הרד"ש
 ונלח פלאנעט צלשון יוני, והנה צולת מזל השמיטה העין. יעע"ש . והנה צתלמוד נקרא
 השפעת הנזלות מזל כנוו ונל ונעשיר ונל ונחכים (פאטוס שיקזאל) עיין חררי (נאמר

א' פ"א ותי"ב פ"יו ותי"ד פ"ה) ועיין ונה שכתב הרמ"ל צערך ערך ונל צהערה על נאנרנס
 אין ונל לישראל (שבת כ"ו ע"ה) :

(י) החכם דוקעס לא רשס ונקומו והיח עקוס פנוי, אולס צהולת החכם

[ו] ובני התערובות (מ"ג י"ד י"ד) שנתערבו בניו (יבמות ל"א ע"ב) (ח)
 והמתרגם תרגם בני רבנאי, (ט) ואחריו נמשכו גם רש"י רד"ק ואחרים):
 [ז] נזק (אסתר ז' ד') (י) כמו שאמרו רז"ל אבות נזיקין (צ"ק צ' ע"א)
 נזק וחצי נזק (שם מ"ד ע"ג) (יא):
 [ח] עבר (איוב כ"א י') אשה מעוברת (יג) (משנה וגמרא) (וכן בתרגום

דערנצורג הניא ברודה היא מלה ערבית ופי' קור, וא"כ הניא רק צמנה ובלנה. והמלה מורגלת הרבה דרז"ל כמו שהניא הרד"ק בשרשים שרש לכן, וז"ל ענינו ענין קרירות ונולאו הכפל דברני רז"ל בשביל שלא תלעקן, חס לתוך לזון [שבת מ"ג ע"א] מן החמה על הלונתה ומן הלונתה על החמה [דמאי פ"ה מ"ג] עכ"ל. וכן נולא דרז"ל צננין פיעל, סירס הזכר וליין הנקבה (פאהרין ע"ד ע"ג), ובעל הערוך ערך לן הניא מאמר חז"ל וסיים ומלשון כלנת שלג בקליז ל"ל ביום קליז: (ח) הליון הוא צטעות כי איננו סם ולדעתי ל"ל שנתערבו ולדותיהן וכוון הגאון למאמר המשנה (יבמות ל"ח ע"ג) חוש נשים שנתערבו ולדותיהן הבדילו התערבות, ואולי הי' לפניו הגי' שנתערבו בני (ר"ל צניהם) עם קו בראשו ונעשית ציוו. וזהו הלאות דערנצורג הגי' שנתערבו צששים. ושרש ערב אינו צורד רק בנשקלו ונמלא עוד פעם אחת בנושקל הזה ד"ה צ' כ"ה כ"ד, ולדעת רש"י ורד"ק הוא תה"ש נקבה כמו ערבון לבני השרים שהיו נוטחים אותם צניה הנלך ערבון שלא ינרדו אצותם זו (בייטעל) וזאת כוונת התרגום בני רבנאי תרגם רק הכוונה אבל לא המלה, והרד"ק ד"ה סם כתב בני התערבות בני השרים שנותנין המלכים זה ציד זה להקים הצרות והסלום צניהם, וע"ש צפי' המיוחס לרש"י דעה אחרת, והניא פי' רבינו יוסף ולא ישרו דבריו צעיקו, וזה הוא בעלנו פי' רש"י בנלכים, וידוע שפי' על ד"ה המיוחס לרש"י אינו מרש"י עיין יד מלאכי כללי רש"י לד' 128: (ט) עיין בהערה שלפניה: (י) המלה נולאת גם בדריאל (ו' ג') לא להיו נזיק, וכן בעזרא (ד' ע"ו) ומתחמת מלכין: (יא) לא ארע למה לא מליין נקוונע מן דף צ' עד דף מ"ד שנולאה שמה מלה זו הרבה פעמים, וכן יש להעיר שמוטו זו חז"ל בפעלים כמו שכתב הרד"ק בשרשים שרש נזק וז"ל זה הלשון ידוע דרז"ל ומוטוטו זו בפעלים בפעל כמו שאמרו צמנה הניזיקין שניין להם בעריות, ונפעל הכד (המקף) כמו שאמרו וכשהזיק חייב המזיק, ושלא תכר פעלו [פעל] והזקק בהם אחד חייב וחולתם הרבה עכ"ל. והתשני ערך נזק כתב רז"ל שמוטו זו הרבה באתרם הניזיק והמזק [ל"ל הניזק והמזיק] [צ"ק דף ט' ע"ג צמנה ובתשני צטעות צ"ק דף י"א] ותמתי למה לא אמרו המזיק והמזק ע"מ הנוכה והנצה עכ"ל. והגאון בעל תי"ט (צ"ק פ"א מ"ג) ד"ה הניזק והמזיק כתב חז"ל לשון התשני שרש נזק, ותמתי למה לא אמרו המזיק והמזק על ונשקל הנוכה והמוכה עכ"ל התשני ולפי מה שכתבתי צדים פרקין שהרכיבו לשם ניזיקין צננין נפעל שהתבאר סם, איני אוורר שופני כן שמוטו ניזוק ולא אמרו מוזק אחרי שכבר נשתמוטו צננין נפעל שהרכבו לשם ניזיקין עכ"ל, וצמנה א' סם כתב חז"ל לשון הר"ן כל מוקים שעושיין נזק, מוקים סם הניזק, ואוררו איני שניקים מורכב מהנפעל וההפעל והי' רלוי טיהא מוזיקין כמו חב המזיק, הניזק והמזיק, אבל מורכב צנו"ן נפעל ונשארם והי"ד להוראת ההפעל, וסנה הרכבו, להורות כי המזיק הוא הניזק כי נקה לא ינקה, והכלל שחז"ל הם צעלי לשון הקודש ועליהם אין להשיב כדברי הרמב"ם צדים תרומות ע"ש: (יג) שרש עבר הוראתו העצרת גבול ידוע, כמו בנקרא העציר הנוועד (ירמיה י"ו ו"א) (איבער- שרייעטן), וכן היולא מן הגדר נקרא עובר, כמו העובר על דברי חממים, ונזה עבירה, וכן ולד פרי הצטן נקרא בתלמוד עובר כמו ויה טיבו טל עובר זה (כתובות י"ג ע"א שמוטה), ונקרא עובר על סם סופו וכן מורגלת המלה גם בתרגומים, דגן ותירוש (בבאבית כ"ז כ"ח), וכן כי יש שבר (שם י"א א') ת"א עיבד ע"ש שילא מן הגבול שהי' זו עד עתה דהיינו הקרקע, ונזה ויאלכו עעבור הארץ (יהושע ה' י"ג) ותרגומו מעבדא

אוריה ונתנין (יג) וכן פי' כל המפרשים):

[ט] וברזיא (דניאל ג ד) (יד) חייב להבריו (צ"מ כ"א ע"א) (טו) :

[י] ברבת איש (שמות ג ז) ובא אחר וליבה (צ"ק כ"ט ע"ב) (וכן מתורגם צפוליגלוטא וכן פטר דונט, והראש"ב בספר שפת יתר (טז) השיג עליו ופתרה מלשון לז (אין דער נייטעט) וכן פירש"י ורד"ק (יז) ומציא גם דעת הרס"ג מנצלי הזכיר שמו (יח) ודעת התרגום כרס"ג) (יט) :

[יא] משרת (צמדנר ו ג) אין שורדין (שנת י"ז ע"ב) (כ) לא במי המשרה (צרכות ס"ה ע"ב) (כא). ועיין שפת יתר סימן 56 (כב) ורש"י פי' כרס"ג וכן הראש"ב והרד"ק):

[יב] וחבתם (דניאל א י) (כג) זה חייב (שנת ז' ע"א) (כד), (חז"ל מורגלת הרצה בתלמוד) :

דאדעא : (יג) המתורגמן בשמש צטן הציא התרגום הזה ואמר כ"ל סגנור מן צטן כלומר מוליאים מן הצטן דהיינו מולדין עכ"ל. וצעל אהצג גר (לד 102) כתב צלשון סורי בשנא ענינו הרה, ודברי המתורגמן שפי' לשון הולדה אינו מדוייק כי השמש משמש צסורי גם על הסריון וגם על הלידה: (יד) הוא ש"ת לאיש המכריז, ואין המלה צודרת כי נמלא עוד הפעם הפעל מומה צצנין הפעיל והכריזו עלוהי (שס ה' כ"ט) : (טו) ונתרגום הנושקל שס השם הוא ברזו כמו ויעצירו קול (שמות לו ו) ואעצרו ברזו ונמלא השם

גם צצנין הפעיל הברזו : (טז) צסימן ק"מ ח"ל צלצת אמר ר' אדוניס כמו להצת אש

ואינו נכון כי לא נעדר הה"א כ"א צסוף המלה שדומה לאל"ף המשך, א"כ אין פירושו כ"א צלצ אש עכ"ל. ואף שנמלא לה"א השמות שמשמש אחר אות צכל"ס, כמו צשמיס שהיא

כמו הצשמיס לא נמלא צסום מקום לה"א השקטת והיא עה"פ שמשמש ואך לצסוף כמו ויעל שהוא צמקוס ויעלה צאופן כזה שמוט ה"א שהיא לה"ס, ולדעתו חסי' המלה

מהשפולים, מהנפטר לבה חלה שהנפטר מנינו חלת לחס (ויקרא ח') ורגש הצ"ח לחסרון

הצ"ח ע"פ: (יז) וההר"ל דוקעם הציא מנרחק פירושו צסס דונט ושכת שהוא דעת חז"ל צעלמס (שס ס' ע"א) אר"כ צר יחזק עאן דתני ליצה לא משתצב דכתיב צלצת אש : (יח) הרד"ק הציא צלשון יס שפירשו צלצת אש כמו צלהנה אש וא"כ חסי' המלה הנכחי הלמ"ד צלצ צפלס אות נפטר, ודומה לו צצברי המשנה אחר המצעייר ואחר המלצה עכ"ל, ר"ל שרשו צצה והוא מן השקטים המהפכים, כמו כצב כצס וחסי' צפלס אות נפטר

(דברים י"ב כ') שהנפטר אזה. והסי' על הרד"ק שלא הזכיר שחז"ל הציאו לראי' מן

צלצת אש כמו שהצחתי וכן צמדנר סנ"ר פ"צ צאר צו טני פירושים להצ ולצ ע"ש :

(יט) שחרגס צלהצת : (כ) צמטתה שס : (כא) צ"ל דף כ"ה. ושס צדף כ"ה הוא מלאמר הגמרא ועיקר מקומו הוא צמטתה שס דף כ"ב ע"ב. והמבאר צמדנר שס הציא מלאמר חז"ל צעטות חז"ל והשס מנינו מרחיקין אס הירק ואת השרה צ"ל ומחיקין את המשנה מן הירק (צ"ב י"ח ע"א): (כב) שס הציא דעת הגאון שהוא מלשון משנה סורין והציא דעת ר' אדוניס שהסי' שרש כמו ושרה, והטעם עובדת. ולא ישרו דצרי' צעיניו: (כג) נמלא וזה השס גם צמקרא ע"ד נע"ו חוצ כמו חבולתחוצ ישיב (יחזקאל י"ח ז) והיא המלה המורגלת צדרז"ל צעל חוצ, ומהו השרש צפעיל וחיתתה, כמו מן קוס נאמר צפעיל הרגש קיס (אסתר י') ורז"ל הרגילו להשתמש צצנין כזה וכן יצא בקל בתלמוד חצ המזיק, והשס מנינו חצוה וצמקמך חצצת צצרה: (כד) שס ליחא מלת

זה"ו נמלא צצרה מיקומות אין מתפרס :

[ג] כי לא פטר (דה"צ כ"ג ח') (כה) פטור (נורגלת מאלד דדרז"ל) (כו) :
 [ד] עמדתו (מיכה א' י"א) עומדין ואומדין (פאה פ"ה ו"א) (כו) (הרד"ק
 שרש עמד נציח הפתרון הזה נצטט ר"י בן גאלח (כח) ועיין גם בפירושו על הפסוק הזה.
 [טו] בריר חלמות (איזו ו' ו') חלמון מבהוין (ע"ז מ' ע"א) (כט) (הרד"ק

(כה) וכן ננאל ויפטר ונפני שאלו (ש"א י"ט ו'), בלשכת פטורים (דה"צ ט' ל"ג):
 (כו) כמו לפטור פ"טר וכן נפיעל פ"טרגדה ונפעל הפטור, ונחגומוים שרדח ונחורגס

בלשנת פטור, כמו וישלח לכם את אחיכם (בראשית מ"ג) ויפטר לכוון ית אחוכו ,
 והאנשים שלחו (שם מ"ד) וגזריא אתפטור, ושלחה נציחה (דברים כ"ג) ויפטרינה נציחה,
 הן ישלח איש את אשתו (ירמיה ג') הן יפטר גבר ית איתתיה, וכן ויגרסהו וילך
 (תהלים לד) ופטריה ואזל, ומזה ספר כריתות (דברים כ"ג) גט פטורין. ופה הנקום

להעיר על דברי הגאון מהרש"ל ראשאפורט שכתב בהוספות ותיקונים לתולדות ר"י ור"א
 הקליר (צכה"ע תקל"א) בהוספה על הערה 9 וז"ל לענין החמימה של הקליר בירבי
 צי"ד אחר הבי"ת ראשונה שהוא מדרך האשכנזים אשר קבלוהו מחכמי איטליא לכתוב
 החיבור ונלחם וי"ו י"ד, לרדך להוסיף שם זה היו מחולקים הצבליים עם הירושלמים
 יעויין [גיטין ס"ה ע"ב] ר"י אומר פטורה (בגט) דבריו קיימין, פיטורה לא אומר
 כלום, אומר דבר ר"י דצבלהא הוא ודייק בין פיטורה לפטורה, תנא דידן דבר א"י הוא
 לא דייק ע"כ. נראה ששם שהצבליים היו נשמרים נלכתו צי"ד וי"ד יתייה גבד חוקי הלשון,
 ולא כן הירושלמים שהרבו תמיד צי"ד, ואין אלו לריכס א"כ לדוחק פירש"י שם שצבלי
 מוספרים פעמים לשון עברית ופעמים ארמית ומש"כ צ"א"י שמוספרים תמיד עברית עכ"ל.

אבל נמצ"כ לא דק בראשון בהשערות נחלת צירני שכתב ג"כ בתולדות ר"א הקליר הערה 9
 וכן הערה 14 שנחלת צירני קודם וכן צ"י והיו"ד אחר הבי"ת היא יתייה כדרך
 האשכנזים לכתוב יו"ד יתייה נקום יקוד הסגול של"ל תחתיו, אבל לדעת בירבי מורכב
 מן ביר—רבי כי בהגורם ציר כמו צר, לא כין ולא נכד נעמו (איזו י"ח ע"ג) חרגס
 לא ציר ליה ולא ציר צרא, וכן דין גרנא דעסיראה ציר (ברכות ה' ע"ג). רק גם
 בצברות שחולקים הצבלי והירושלמי לכתוב הסריק מלא יו"ד או חסר יו"ד אין האונת
 אלו דהתם איירי בהמתא' והבדליה דר"י הצבלי בא"מ ית' אלוהי תכזו ותכו נטוב'
 הרי אלו יכתבו ויתנו אבל פטורה פרנסיה לא אומר כלום, ור"י דברייתא אומר פטורה
 דבריו קיימין, והאיך שייך למיטב בא"מ ית' צפה בין מלא או חסר יו"ד? וע"כ הסגול
 באונת הדגש והרפי, והטיב רש"י ז"ל את אשר הביא ראיימו עתיבה שלחיה שחגוונה
 פטורה, ור"י הצבלי שה' נוספר בלשון עברית וארמית ידע היטב החילוק בין פטורה
 צבה"כ שגורה על שליחות עולם כמו ושלחה נציחה, שענינו שליחות עולם, וכן פיטורה
 ליווי צבלין הקל שענינו שליחות לתזור ולבא, וכן נמצא תיבה פטורה בלא יו"ד, רק
 נחלת' דרבא נכתב מלא יו"ד בלאר היטב החילוק בין אמירת פיטורה בלא דגשות הטי"ת
 ונבקל אמירת פטורה בדגשות הטי"ת שענינה שלוח וגרושים, ותנא דידן לא ספר רק
 בעברית ולכן לא חלק בין פיטורה לפטורה והבן.

נמצא שם נאמר רק הרוח שפירה את העברים אונדין אותה אבל לא
 נכתב צום נכחא עומדין ואונדין, ואולי הכוונה עומדין בעי"ן או אונדין באל"ף והלחון
 שיש בזה שתי נוסחאות וכן ננאל נמצא (תמיד פ"צ מ"ה) בעמוד חונס סאים גחלים
 ופ"י הרע"ב כמו באונד ולפני הערוך היחה הנוכחא באל"ף אונד, והתנו' על החכם מהר"ל
 דוקעם ט"יין נקומו ולא העיר ומאוונה : (כח) וכן הר"ש הפרחון בספרו נחצרת הערוך
 שרש עמד כתב וז"ל עמדתו כלומר אמרת פי' שיעור הדעת באונדן דעתו ותכן אונדין
 את השנה כמה לקט הוא עושה [ל"ל אונדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות (פיאה
 פ"ה מ"א)] ותכן ואל תרצה לעשר אונדות [אבות פ"א מ"ו] עכ"ל : (כט) וכן לפנינו
 בגמרא (ספ' חלמון ונחון וחברון ננפטיס ענאה, ומוסאח משוכתח ה"י לפני בעל
 הערוך שהביא בערך הלמן וז"ל הלמן ונחון והלמן ננפטיס ענאה פי' הלמן הוא
 הפנימי אדום שצניטה, ציר חלמות חרגס הרבון ציעחא והלמונים עכ"ל, והאמת שהי'

נציא הפתרון הזה ולא צטט רס"ג, וגם דוגש צטרטוי פתר כרס"ג. ח"ל חלמות ופתרת
 חס ים טעם צריר חלמות, חס ים טעם ודעת צריר ח"ט משהגע רצוי דצרי
 (הפלא) [הצליח] וכדצריך זה [הצל] הצלים הוא צאמך כי ים טעם כמו וטעם זקנים
 יקח (איז יצ כ) טוב טעם ודעת לנדוי (תהלים קיט טו) ותחיק אותו עדומיו והים
 טעמו כטעם לחד השון (צנדצר יא ח) ואל יטעמו ואלוים (ינה ג ז) ותדומה חלמות
 אלי יחלמו צבר (איז לט ד) (ב) פתרון רצוי ואין לחלמות דומה צוקרא, והיא ריר
 הצילה אשר לא יאכל וצלי מלה ונלשון נשנה, והוא נדק אומן אוננה).

[טז] וימרחו (יטעי' לחכא) (לא) עד שימריח (פאה פ"א ח"ו) (לז) (והראצ"ע
 צפירושו דומה אל לשון הערבי ולא יציאה, והיא מרב (זאלצטן) וכן פתר דוגש ח"ל
 וימרחו ופתרת וימרחו על השחין החול הוא ואין ענינה כ"א ענין נשנה (לג) כושטעו
 צלשון ערצ צחוק ח"ט צכ"ף כמו חס ופה וחס (לד) וגם צלשון הנושנה דצרו
 צולה הזאת צלשון נשנה והצדוק ודעת ומוסר קחה).

[יז] לעקר (ויקרא כ"ט ע"ז) (לה) כל שהוא עיקר ועמו טפילה (צרכות ל"ה
 ע"צ) (וצפולגוטא מתורגם ג"כ ונלשון עיקר ושורש, והראצ"ע נוטה ג"כ לדעה זו ונצלי
 הזכיר טס הרס"ג, והרד"ק צטרטוי הואיל הלך אחרי דעת רז"ל, ואונקלס לא תרגמה
 כלל) (לו).

[יח] וכפיים (צחקוק צ יא) גזיה כפיים רבינים בונין (צ"צ ד' ע"א) (לז)
 (וכן פירש"י וסדר"ק ועיין ערוך ערך כפס):

שפטינו היא הכוונה וכן לפנינו צתרגום חלבון וחלמונא צחי"ת והתוי על הרצ צעל
 הערוך שטתה צלשון הכתוב "חלמות" שהצ"א צעלמו, כי חלמון הוא וון חלמות כמו שהצ"א
 הרס"ג. וכן הצ"א הרד"ק והר"ש הפרחון, ח"ל הרד"ק צריר חלמות הוא אודם הצ"א וכן
 צדו"ל חלבון מנחץ וחלמון מנפנים וקרא בן לפי שהוא מאלל צריא עכ"ל. וכן הנוסחא
 הנמונה חלבון צחי"ת ון חלב שהוא לונן הצ"א וכוון ציין חלבון (יחזאל כ"ז י"ח) ,
 שהוא חס"ש ללונן היין, כי קחם יין ארץ ישראל הוא אדום, ואולי חלבון ומרכב מן
 ח-לב-ן חלב-לבן לכן צבל הנקוונות צדו"ל בלומר תמיד חלמון וחלבון, וכן הר"ש
 (תרוונות פ"י ע"ג) הצ"א צטט הירושלמי חלב צינים ופי' לונן צינים קרי חלב צינים
 עכ"ל, וזוהו תראה שהגאון הר"צ הגיה שלא כושטעו (וכן חולין ס"ד ע"א) של"ל
 חלמון וז"ל חלבון צה"א צנקוס ח"ט כאשר נאלל צערך חלל לא טס עין ונצטו טוסחא
 משובטת מדווננה לצעל הערוך, וכן הטעם חת צעל הנתורגמן שהצ"א צברט חלם ח"ל צריר
 חלמות חלבון ציעתא והלמונה בן הוא צערך ואני ונלחתי צבל הנוסחאות חלמונה וטענות
 הוא עכ"ל. וכאשר הבחתי תראה שה"ג הגי' הישרה ויותר מהם טעה הנוצאר ואחריו צעל

אוח"ש שרש חלם שפי' חלמות לונן הצ"א ולא ידעו שהוא להיפך שפי' אודם הצ"א,
 וחלמון פי' לונן הצ"א עיין צגורא טס: (ב) ל"ל אל יחלמו צניהם ורצו צבר:
 (לח) וזוה נורח אשך (ויקרא כ"א כ') כלומר טעטעא כנין נורח ונשיחה וכן סודר ר'
 ישנעאל (צבורות פ"ז מ"ה) טנמחו אשכיו: (לצ) כן פי' הערוך ערך ורה שלשון סיפה
 הוא כמו וימרחו וכן כתב הר"ש הפרחון שפי' ינשחו ותנין עד שינורה עכ"ל, ועיין
 צחוי"ט טס ד"ה עד שינורח שהצ"א צטט הרע"צ והרע"צ טס פי' אחריס והתוי' שלא הצ"א
 גס דצרי הערוך: (לג) חלול הוא ואין ענינו כ"א ענין נשיחה: (לד) הר"ל
 דוקם לזיג סיין השאלה חולם ל"ל ומה כוון שהוא לפנינו צהטת דוגש לד 76.
 (לה) אין הוללה צודדת והיא מן עקר שרשוסי (דניאל ד' ז') וכן כתב הר"ש הפרחון
 שרש עקר ח"ל-לעקר (ויקרא טס) פי' עיקר וכן עיקר שרשוסי וכן צלשון קהש עקרת
 הצ"א שהוא כמו חס הצנים טנחה עכ"ל ועיין צצאור ונרע"ו ויקרא טס, וזוה הנפעל
 חעקר (לפני ד' ז') לעקירה ון השרש גס טס עקר להולך עיריני צלא צינים וזס

השרש: (לו) אונקלס תרגם לארמאי: (לז) וכן כתבו חכמי התוס' טס ד"ה כפיים
 ח"ל ונפרט צנונדא ארמי, וקשה לר"י והכתוב וכפיים ועץ יעננה ונשנע שהוא עץ וכו
 הרי תראה טס חכמי התוס' פי' ונלשון הכתוב הגס שחז"ל פירשו צאופן אחר, ועיין
 צחוי"ט טס ד"ה כפייםן שהקשה צצאור זה על חמוס' ע"ש, והמינו' על חמסס הנוקס

[יט] במסבו (ס"ה א י"ג) לא יאכל עד שיסב (פסחים ל"ט ע"ג) (והרד"ק
צטטטו וציח הפתרון הזה צטס ר"י זן גאח) (לח)

[כ] נסמן (יטע"ו כח כה) אמר את האבדה ולא אמר (את) סימניה (צ"מ
כ"ח ע"ג) (לט):

[כא] מלך הסרים אשר בפרודים (נ"ג כג יח) וכל פרוואדה נהרדעא (כתובות

כ"ד ע"ח) (רש"י נורה וואונר לא ידעתי וזה הס, והרד"ק וצאח כרס"ג ונצלי הזכיר
טמו, ונגליון ונצח הערה צגמרה שלפנינו הגי' נהרדעא וכל פרוורחא ונלחה כי ט"ס הוא
ול"ל פרוורחא צדל"ת) (נ):

צערון ערך כפס שהוסף על דברי הערוך שפי' אריח כמו שפי' רז"ל וואנר אולי וכפס
מעץ יעננה שהוא לשון וקרא ונענין זה ופי' חתיכת עץ כמו כפס זה שהוא חתיכת
לצנה והתרגום נוכח כן עכ"ל, ולא ראה שגם דברי החוס' נוטים לזה שהוא ונלשון
שכתוב, והרד"ק כתב וכפס אם נדונה אותו לונה שאמרו רז"ל כפסים אריחי הוא ונענין
האזן שזכר צפסוק ולענין הפסוק ידונה כי הוא ונענין העץ כי כבר זכר כי אכן וקרי
תזעק, וכן ת"י ופי'א ונגו ורישא עני לה ר"ל חתיכת והקורה עכ"ל והר"ש הפתרון פי'
וכפס דקרא ג"כ כמו צדרז"ל לצנים קטנים עשוין צכשן ככלי חרס וזונין צהס הצנינים
ונלשון רז"ל גזית כפסים והוא אריח עכ"ל: (לח) אזל לא ישרו הדברים צעניי ירד"ק שכתב
צטרס כצב וז"ל ונה שאמר עד שהונך צנוסיבו ראש ונסיבי (תהלים קנ"ו) שהוא ענין
אחד ונענין הסצה ונהה שאמרו חז"ל לא יאכל עד שיסב איוו כן, כי ההסצה צלשון
חז"ל הוא לשון סיצוב והקפה כי לפי שהיתה ישיבתם ואכילתם ושתיתם צנוסיבה שהיתה
דרכם ליטב על הנאכל והמשתה סציב סציב וצעת ואכילתם ושתיתם היו כנומיים אל לך
שנאלם דרך חשיבות קראו כן לכניחה הסצה ותדע כי לא קראו לשום סנייה צעולם
הסצה כי אם צעת האכילה והשתיה שדרכם לשבת סציב וכן אונר הונתרגם וישבו לאכול
לחם ואסמרו לניכל לחנא עכ"ל, וכן תראה ונדברי הרד"ק שאין המלה צודדת והוא ענין
אחד עם ראש ונסיבי, וכן הר"ש הפתרון כתב צנוסיבו ראש ונסיבו [צ"ל ונסיבי] פי' אלו
צני אדם שאוכלים צהסצה, כדתנן אפי' עני צבישראל לא יאכל עד שיסב, פי' ישה
ויסמוך על שנאלל כדי שילך הנאכל דרך הישר עכ"ל ועע"ס שהציח וואנר יקר צטס
הרס"ג ונספר האמונות ע"ס, וכן ונענין זה כי לא נסב עד צאו פה (ט"ח ט"ז י"ח)
פירש"י לא נסב לאכול כל ונודע סעודה קרויה הסצה עכ"ל: (לט) הנוספי הוסף צערך
סמן חכום אראה גם, ואחי סיוון, ושכח צלשון וקרא הוא כמו שהציח הרס"ג: (נ) תמ"ו
על שהס המעיר אף לא ראה ולא ידע כי צספרי קודם כתוב פרוודים צרי"ס ולא נפל

ט"ס צגמרה אף שהנוסחא שלפנינו היא פרוודהי ל"ל פרוודהי כמו שהוא לכונן צגיטין
(ח' ע"ג) בפרוארי ירושלים וכמו שהציח הערוך והרד"ק ולפלא צעניי שהוסף צטס רש"י
והציח דברי הרד"ק ולא העיר שכלס הציחו פרוודים. וז"ל הרד"ק צפרודים צגמרהי הערים
והלריהס וכן צדרז"ל יקראו ונרשי הערים כן כמו צבל וכל פרוורחא נהגו כצב נהרדעא
וכל פרוורחא נהגו כשנאולל [כתובות כ"ד ע"ח] ועוד אמרו הקונה צפרודי כקונה צפרודי
ירושלים [גיטין ח' סע"ח] ותרגם ירושלמי ירעשו ונגרשות יזועון פרוורחא וכי' עכ"ל,
והדברים האלו הנה ונלה צולה צערון ערך פרוור והערוך הציח ג"כ וסדה ונגרש עריהס
(ויקרא כ"ה ל"ד) ת"י פרוורי קרויהו. והציח גם וואנר הנודע צ"ר פסח לונלך שהי'
יוטב ורן צפרור ולפנינו צפרוד גם יש לתקן טס כמו שהוא צערון. והר"ש הפתרון
צמחצרת הערוך הציח ג"כ וואנרי רז"ל כמו שהציח הערוך והרד"ק, וכן הרע"ב חלה פ"ד
וי"א הציח ג"כ ראי' ען תרגם ונרשי פרוורחא [צ"ל פרוורחא] כמו שראה צערון, והגאון
הר"צ צתוספות ראשון לזיון הציח ג"כ דברי הערוך ודברי הנוספי ומוכיח שהוא צרי"ס
לא כמו שהציח הרע"ב ז"ל צדל"ת ושכח ג"כ צלשון הכתוב. ורואית צצמנצן צפי' וילא
על הכתוב צדני אלהים צזד עוב כתב וז"ל הוי"ו והצ"ת יסמוו צלשונינו צנוקמות רבים
כמו לפרבד לנעמד ארצנה, ואמרו וננו פרווד, דכתיב אל לשבת אל נעך הסרים אשר
בפרודים ופי' שיהי' ונה שהוא עקיר הסונה לחולה, ונגרש לערים ת"י ופרווד וכן

[ב] המצרים (איפה א ג) מצר ראשון ומצר שני (גח) (וכן פירש"י, והראש"ע ונציא גם את זה ולא נסס הרס"ג, והוא ונצאו ונלשון ון הנולד (תהלים קח ה), ופה נלשון רצים, ואחריו כנשך הרד"ק צרש"י, ונציא גם דעת רס"ג ולא צמור) (מג): [כג] גחך (דניאל ט' כ"ד) חתיכה של בשר (חולין ק"ח ע"א) (נג) המפלת חתיכה (גדה כ"א ע"א) (וצפירוש דניאל העיווסק לרס"ג לא נפתרה מלה זו כלל) (מד): [כד] נבתם עונך (ירמיהו צ"ג כ"ז), הרואה בתם על בשרה (גדה כ"ז ע"ג) (נה): [כה] יברסמנה (תהלים פ' י"ד) יקרצהא נלשון ערבי, כמו דדרז"ל קרסמוהו גמלים (פאה פ"ג ו"י) (וכן פטר דוגט ערך כרס וז"ל יברסמנה והצלת צחלק אחד יברסמנה חזיר וייער עם מלא כרשו וועדני (ירמיהו נא לד) והס צ' חלקים כרס הוא שלישי לא נולד ונפעל במקרא ויברסמנה הוא פועל רביעי אין לו דמיה כ"א צמסנה ידק (מו) שקרסמוהו נולדים (מו) וקרסמוהו צ"ק וצק"ף שתי לשונות נטכסין ונטקסין (נח) ופתרון יברסמנה יקללנה ויקופסנה, התצונן צמסנה (נט) המלאכה אם ככסף חצקסנה וכנעמווים חצקסנה).

[כו] פחתת (ויקרא י"ג כ"ה) לא פחות ולא יתיר (שבת קלז) (כ) צמולגלוטא נמורגס ג"כ מהלכה ונלשון כלים ואצון, וכן הראש"ע והרד"ק צרש"י, ורש"י אדונה אחת עם צלחת הפחמים (שם י"ז ע') ונלשון עונק, ואונקלס תרגם תצרא כרס"ג) (נח): [כז] ובלולים (נ"א ו' ח') ולורים היו פתוחים בעדיה (מדות פ"ד ע"ה) (נב): [כח] חיין (יחזקאל י"ג י') עושין דה מציצה (שבת ק"ב ע"א) (נג):

תרגם יונתן ונגרשות עכ"ל. וזה נראה שהי' לפניו נוקרא צפרודים וכן פרצד דל"ח ואולי הי' כן גם לפני הגאון הרס"ג (נח) הר"ל דוקק הניח נוקוס פנוי ולא לנין את נוקוס הנחמר והוא צ"צ דף ס"ג ע"ג. (נג) יפה כתב הר"ם הפרחון נולד פי' גבולת ותכן אילן הסעודך נולד פי' כותל שצין עדות או גדר ונלשון תלמוד זר מלרס. ואכ"י הגהתי צערוך ערך נולד הי' שהנולה נגזרת מן לשון הנקרא צין המלרים. ועיין צהרש"ס (צ"ג כ"ה ע"א). (נג) הנולת "של צשר" אינס צנוקסאות שלפנינו (מד) צערוך ערך חתך הגהתי שלשון נוקרא הוא ון נחתך כמו שהציא הרס"ג וכן הציא הרד"ק והר"ם הפרחון. (נה) וכן בהגהותי על דברי הערוך כתבתי שלשון נוקרא הוא זה. (נו) ז"ל שדה והוא צמסנה פאה פ"ג ע"ז (מו) וכן הציא הרמב"ן ז"ל והוצא צמיו"ט שם שנגזר מלשון הכתוב, וכן הציא העוספי צערוך ערך קרסס א' וצערוך שם נפל ע"ס שהציא כי וכללנו הארצה ת"י צערוך ז"ל כי יחסלנו הארצה וכן העתיק אחריו צעשות הנועריה מהר"ם די לוטאלו צערוך קורסס. (נח) טכס כמו טקס והנולה יובית פי' טרד. (נט) צמכנת הדקדוק והס"ף ונחלפת בקו"ף והסני"ך תצא תחת הלד"י ויהי' כרסס צמ"ך נלשון עברי כמו קרלס צלד"י נלשון ערבי, תנולת פתרונה צנולת יקוסס (יחזקאל י"ז ע') שהוא כמו יקולץ, וע"ע לקטון סימן ס"ח פ' אחר צנולה יקוסס נרס"ג. (כ) לפנינו ולא יוסר זל"ל שבת קל"ז ע"א צמסנה (נח) בהגהותי לערוך כתבתי נה שהציא צערוך פחת נחמרי רז"ל וסיים כי כרו טוזה תרגום כרו פחות, הלל לשון נוקרא הוא כמו אל הפחת הגדול (ט"צ י"ח י"ז) אל אחת הפחמים (שם י"ז ע') או שהוא ע"ד השאלה ון פחתת ועיין צציאור מהרס"ו שם (כז) רפ"תי צערוך שהליג צאות צ' צערוך צלולין הנחמר צלולין היו פתוחין צעלויות צית קדש הקדשים פי' ארוכות עכ"ל, כאלו הצ"ת היא שרשית והאמת שז"ל ולולין כמו שהוא לפנינו וכמו שהציא הרס"ג כי שרש, לול, וכן נחמות ל"ד ע"א לול הפתוח צין צית לעלים, וכמו שהציא הרד"ק והר"ם הפרחון. ואחרי כתבי זאת מלאתי צערוך ערך לול הציא צעלמו שם מאמרי חז"ל וסיים כמו וצלולים יעלו. לכן יש לנוחוק הדברים ונערוך ערך צלולין וט"ס הוא:

(נג) וכן אמרו עושהו חיין (צביעית פ"ג ע"ח) והציא שם החייו"ט נסס הירושלמי כדכתיב והוא צונה חיין עכ"ל ומה הפעל צביל שיחולו (ונכשרין פ"ג ע"ח) פי' הרע"ב כמו שיחולו כלומר שיהיו וידחקו הבקעים זה צזה, אולם יוסר נכון כמו שהציא החייו"ט נסס הר"ם חז"ל שיחולו לשון דבר החולץ שניהדקין אותו וכו' ע"ש, והתינו' שלא הציא פי' הערוך ערך חן שהציא הנוסנה ונפרסנה שיחולו לעשות נחילה צפני הנייס כדי להחצקן

[כט] נשמנו בעיניכם (איז י"ח ג') (נד) היתה לו גומא ושממה (שנת ס"ח ע"ג) (כה) :

[ל] יבלת (ויקרא כ"ג כ"ג) יבולות (נו) (פסחים ס"ח ע"ג) :
[לא] יפה נוף (תהלים נ"ח ג') ונופו נוטה (זכור יב ע"א) (נו) (ורד"ק פתר ונלשון שלשת הנפת (יהושע י"ז י"א) ודוגם פתר כרד"ק ח"ל בשרש נף יפה נוף, ודוגמת יפה נוף נשט כל הארץ עם שלשת הנפת כדוגמה העדן לחופה, ונוף אין לו דוגמה בנקרא, כ"א בלשון נשנה נקרא כה הענף, באונס אין הנוטה נופו לרה"ר, ונופו ענפו וקלידו אחד הם, ונקרא הר ליון יפה נוף, יפה ענף, כי הוא הר הזיתים, והתצוקן לפתרון החים) :

[לב] ומשאלות (יהושע ט' ה') המשלות (כלים פ"ז ו"ו) (נח) :
[לג] תעננה (רות א' יג) בגות ישראל מעגנות (נט) (ורש"י נראה כרונו אל פתרון זה ונשיג עליו) (ס) :

ע"ש. (נד) אין הולה צודדת ודוגמה לה ונטעמם צם (ויקרא י"א י"ג), וכן פ"י הרד"ק שרש טום, נטעונו צעינים ונטעמם צם, שניהם ענין קחינות הלז ואין דעת, כמו שאמר מדוע נחשצנו כהננה, וכן ענין ונטעמם צם, כי אכילת השרלים קוחנות הלז ונוועת ונונוה הצניה עכ"ל, וכן כתב גם הרמב"ע (ויקרא טז) שהוא כונו נטעונו צעינים, וטעונו בארם שאין צו דמת עכ"ל וראיתי שגם חז"ל פירשו כן (יונתן ל"ט ע"א) תני דר"י עבירה ונטעונו לזו של אדם שנאמר ולא תעונו צםם ונטעמם צם אל תקרי ונטעמם אל אלא ונטעמם.

(נה) והרד"ק בשרשים שם כתב וצדדרי רז"ל נכפלו הפ"א והע"יין צום הלשון באונס ונטעמם אח הלז, וקראו ג"כ טוועס לני שהוא קמוס שלל נראה לו זכרות, וכן זכרוהו כפול הע"יין לצדה, באונס היתה לו גוונא וטווננה צניה חייב ונטעם צונה, בשרה חייב ונטעם חורש [שנת ע"ג ע"ג] ונלה אחת זכרו בלא הכפל על ארבע דברים וכסי צעלי צחים יורדין ועייון [סוכה כ"ט ע"ג] כלומר לנקום שיהיו סתוויין וחס שלל ישירו להם עוד עכ"ל ועיין בתו"ט חלה פ"ג ע"א שכתב ולרביהם נראה לי דלשון ונטעמם הוא ונלשון ארנוני כמו טווינין פלשתאי בפרשת תולדות, ואכתי ט' שנייה לנה צאה, שה"י לו לוונר ונטעם לכן ג"ל יותר לפי שאין עיסת השעורים נדבקה יפה לפיכך נקראת ליטתה טוועמם עכ"ל, ונדדרי הרד"ק שהצאתי תראה שניהם ונלשון טעם ונטעמם וטעום אחד הם. (נו) ז"ל יבולת ועיקר ונקונו בנטעה (עירובין ק"ט ע"א) חותכין יבולת בנקדש

בחולם וע"ש צרש"י שהצא ראה ון יבלת דקרא קרינן יבולת שאינה שם דבר אלא כמו חנקת דוגמת דשבוקר, אבל יבולת דנחתימין הוא שם דבר שם הנוס. (נז) וכן כתב

הר"ם הפתרון ח"ל וי"א סעיף כדתנן אין העונר בארץ ונופו נוטה חולה לארץ, פ"י פארותיו וסעפותיו, ואכתי העיריות על דברי הנוספי ערך נוף צ' שהוסף ראי' ון התגורר ועשה פרי לנעלה שחרג ונרים נוסיה לעילא. ונה לו להציא וננחק ראי' הלא הוא לשון נקרא כלומר וכנו שהצא הרמב"ם : (נח) ז"ל פכ"ז ו"ו וכן נולל שם פכ"ו ו"ג, וכן הציא הערוך ערך טל צ' שגמר ון לשון הנקרא ע"ש (נט) לא לין נהר"ל דוקעם ירייני ולשון עגונות רגיל הרבה צדד"ל : (ס) ח"ל רש"י תעגנה לשון איסור כלא עוגם ועונר בתוכה [תענית י"ט ע"א] ויש פותרין לשון עיגון ולא יתכן שא"כ ליקד הנ"ן דגש או לכתוב שני נונין עכ"ל, ויפה כתב הרד"ק בשרשים ח"ל תעגנה ישר צעיני בואת הולה ששרשה עגן כמו שכתבנו צדד"ל הרבה ציה ששרש כמו שאונרו לאשה היוצנת בלא צעל, ועוד אונרו ובלגד שלא ישא העגונה שבהן שלשים יום פ' ע"א [כלומר שלא ישא אותה הצהונה שלקח באחרונה שלשים יום [ע"יין : שפ"י העגונה הנאחרת לנקחו שלקח סוף לעת השוק וכו' ופ"י נאחרת ונלשון : נה עכ"ל]. וכן אונרו [צ"ב ע"ג ע"א] ונכר את הנס ואת העיגון ותני ר' חייא ן שלה וכן הוא אונר הלכן תעגנה, והם הקדוונים הגדולים שקוסרים אותם

[לד] שהום העין (במדבר כ"ד ט"ו) בדי שישחום (ע"ז כ"ח ע"ה) (קא)
בפולגולועא מתורגם חרדי (שארף) גלשון חד הרלות, וכן הרד"ק. בשכסיו, ורש"י והראב"ע
לא שחורו כלל) (קב) :

[לה] נבעו מצפוניו (עודי' א ו) והמבעה (צ"ק ז' ע"ה) (בגמרא מוצא צפי
הפתרון הזה בלומס (דף ג' ע"ג) ח"ל (קג) כדמתרגם רב יוסף וכו'. אמגליין מעטרתיה
ורש"י פ"י בלשון חמר וגם זה נמצא בו (קד) והראב"ע לא פתרה כלל) :

[לו] כי כפשע (ט"א כ ג) (סה) שיפסעו שלש פסיעות (יומא נ"ג ע"ה) (קו):
[לז] ברשיון (עורא ג ז) (סז) נוטר רשות ומבטל

צחלים: ומשליכים אותם צים להעמיד הספינה (אנקער) ותרגום וסוגרו על תוסר ויחטגונן
צבית עגולה, ואלשר בחשך הגלו לדעונין, וצבתי כלאים החבלו וצבתי יקורין עגונתון
ומסרה גון השרש לפי שאם היתה נו"ן השרש נכפלת עם נון הרצות והיינו אומרים תעגנתה
היה כמד על הלשון, ולחסרון נו"ן השרש היתה נו"ן הרצות ראויה להדיש, וצא הכה תמורת
הדגש כנוי שצא ג"כ צנוקמות רצים, ולפיכך הגימ"ל יקודה צלרי כנוי שהיה, אם היה
שלב תעגנתה ואלו היה שרשו עגה היתה נקודה סג"ל כנוי ש"ן תעשינה והדוניס לו עכ"ל,
וקרה תלונה רש"י ודברי הרס"ג נכונים .

(קא) הוא צדק ס"ע ע"ה צנשנה כדי שיסתום ויקחום ויגזו. (קב) לפי שלין
ונקונו (במדבר כ"ד ט"ו) לכן לא נמצא צרש"י והראב"ע נואומה וחולי הציעו בעין פקוחה
על שחום עין (כ"ד ט"ו) צעיניו ראה שנופרש רש"י. וגם הביא מלמד חז"ל שהביא
הרס"ג. ע"ש: וכן הוא צרש"ב עם, וכן צע"ז שם כתב רש"י ד"ה ותיוגו, שחום לשון
שחום העין עין פתוח דשפיר חזי עכ"ל. ויש להעיר שפה נפל ט"ס צרש"י אשר לא תקנו
והיה"ש ט"ס. וז"ל, "ומתרגומין" דשפיר חזי, וכן נולחתי צרש"י סנהדרין ק"ה ע"ה ד"ה
שחום העין פתוח וכו' והכי נויי ומתרגומין דשפיר חזי עכ"ל. וכן צדה ל' ע"ש בתוס'
ד"ה שחום ע"ש. (קג) העיקר חסר ון הספר וז"ל ושנואל אמר ונצעה זה הסן דכתבי
איך נחפשו עשו נצעו ומלפניו, ונאי ונשנוע כדמתרגם רב יוסף וכו'. (קד) ח"ל רש"י נצעו
ת"י איתגליין: ולשון ארומית נצעו נתצקשו, וכן אם תצעיין צעיו (ישעי' כ"ח) עכ"ל,
ובגמרא שם הוצאה הר"ה הזאת לדעת רב שאמר ונצעה זה אדם דכתבי אם תצעיין
צעיו, והר"ה והסתברום הוא לדעת שנואל ע"ש ובדברי רש"י ד"ה איתגליין, לכן דברי רש"י
פה ונגוונתים קלת. והר"ש הפרקון צרש"ב צעה כתב דפלותא דרב ושנואל היל תצעיין דקדוק
הנולה ח"ל רבותיו בעלי התלמוד חלקו על זו הנולה ודקדקו עליה האיך בנין שלה אם
היא פועל קל, ואם היא פועל כמד כנוי דברי הנוצרת הזאת ונכאן תדע שהיו תופסין זו
הדרך שתפסנו אלו עכ"ל, והאת כוונתם שאמרו רב וי"ט לא אמר כשנואל אמר לך ניי
קתני נצעה, ושנואל וי"ט לא אמר כרב אמר לך ניי קתני צועה ע"כ, ר"ל לפי שנמצא
פעם לצה"ק שיצא תחת הנפעל כמו ושער צנגע הפך לכן (ויקרא יג) שהיא ת' נהפך
בנפעל ע"כ לא הוצרך הדבר אם הוא איננו נפעל צאונת רק שיצא על צנינו צה"ק והפך.
(סה) איך הנולה צודדת שכן נמצא אפשעה צה (ישעי' כ"ז ד') ופי' כל המפרשים לשון
פסיעה וכן כתב הרד"ק. צרש"ים אפשעה פ"י אלעדה והשם כפשע ענינו כלעד והלשון
מורגל בדרי"ק פסיעה גסה, וכן כתב הר"ש הפרקון והביאו ג"כ וזה עד הנופשעה (דה"א
י"ט ד') פ"י אשר שפוטע בו. (סו) ז"ל דף כ"ג ע"ב

(סז) ח"ל רש"י שם כרשיון כאשר היה רשות הנוגך לצנות הנית, כרשיון לשון
רשות ונוצרת רשה שהרי מן אזה יאמר אציון, מן לנה יאמר לציון, ומן זהו יאמר חציון,
ומן רעה רעיון, ומן חבה חציון, ומן רשה יאמר רשות כמו מן ענה עניות (ז"ל עבות כמו
עבות ענין) (תהלים כ"ב כ"ה), ומן שבה שבות, ומן יאה יאות, ומן זנה זנות, נמצא רשות
ורשיון באין ויואלין ונוצרים אחת לפי שער הדקדוק ולשון אחד הם, ונוצרת צדור לשון
ארשת שפתינו, ולא דקדק בנצירתו, ואעפ"כ שני פנים הללו קרובים זה לזה צנשנועושים
עכ"ל, ר"ל שאין הדבר צין רשיון וצין רשות, והרד"ק בצרש"ים הביא בשם ר' יונה כי
נוה קראו הנובלות רשות באונס הוו זהירין ברשות [אבות פ"ב ז"ג], ולדעת הרד"ק
הוא גלשון ראש, כי הנוגך נקרא ראש, כמו שאמרו נתנה ראש וחולתו, וכן הוא נקרא

(קח) רשות (עירובין ס"ט ע"ג):

[לח] מדורתה אש (ישעי' ל' ל"ג) (סט) מדורת בית המוקד (שבת י"ט ע"ג):
[לט] כמו חלאים (ש"ס ז' ג') שמונה עשר (ע) חוליות (צרכות כ"ח ע"ג)
(ינלט) חולית בתלמוד כונו פרק ואזר ונדבר העורכז ומלקים רצים, כונו חוליות השדרה,
מנורה של חוליות ודונייהם (עא) ורש"י פי' חלאים תכשיטין כונו בלשון ערבי חלחי
(עג) ואחריו ינוסך הראצ"ע והרד"ק טרש חלה.

[מ] אשנפס (ש"ס ה' ג') מקום משוגף (צרכות כ"ד ע"ג) (עג) :
[מא] כגילכם (דניאל ח' י') בבן גילו (צ"ג כ"ז ע"ג) (עד) :

[מב] בעת יורבו נצמתו (איזו ו י"ז) (עה) צומות הגידין (חולין ע"ו ע"א) (וכן
כתב הראצ"ע והבאר עוד צדק אחר והרד"ק מציא הפי' הזה צסם הרס"ג טרש זרב ח"ל
וד' סערי' פי' ירצו לטון קורה (עו) דונס ללטון רז"ל שאנרו כסא דכספא נניי אסור
ונסוס שמשעטין (עז), וכן הוא הפי' בזמן הסורף וציניי הקור כלנמת, כלומר נאספו יחד
אפיקי הנחלים, וכלנמתו ונלטון לונת הגידין וכו').
[מג] במגורה (חגי' ז' י"ט) (עח) כמאמר רז"ל על פי המגורה (צ"ג ס' ע"א):

בזמן רשות חזל הוא חסר אל"ף עכ"ל, וכן כתב הר"ש הפרסון כדעת ר' יונה זלי
הזכרת טעו, והרצ"ב אבות פ"א מ"י אל תתודע לרשות כתב העלכות קרויה רשות, ופני
השארות בידה לעשות כרוונה עכ"ל ועיין ברש"י עירובין נ"ח ע"ג ונ"ט רצינו חכאל ז"ל.
(קח) ל"ל ונתן רשות. (סט) אינה בודדת לפי שנעלה צוקרא אגדיל הנדורה (יחוקל
כ"ד ט') שענינו ענין ונוקד, וכן דור העלמים (שס כ"ד ה'). (ע) ל"ל שמונה עשרה .
(עא) והר"ש הפרסון ערך חלה כתב חלאים פי' חוליות ונוסוקדים מוזיירין כונו חוליות
הבור [שבת ל"ט ע"א צנשנה] כך דיונה עגבותיה ועגולים ואנורו חז"ל [צרכות ג' ע"ג]
אין הבור ונתמלא מחוליותה והיו"ד ונתחלף עם אל"ף כגון תלוין [ל"ל תלוים] כך ונגד
(דברים כ"ח כ"ר) ועמי תלוים לנשותי (הושע י"א ז') עכ"ל. ועיין ערוך ערך חלי
ח' עד ערך חלי ה' וכולם קרובי ענין, ועיין תוי"ט כלים פ"א מ"ח שם צסם ונהר"ס
חוליות לטון וחלי כתב (ונשלי כ"ה י"ז). (עג) עיין ברש"י שה"ש שם שופרש ג"כ כן
חוליות הבור. (עג) וכן בהסומוי להערוך הכחתי שלטון ונקרא הוא זה. (עד) כן כתב
גם הרד"ק וגם הראצ"ע כתב אין לו ריע צוקרא רק בדברי קדמוניו דן גילו ע"ש ועיין
נ"ט הרמ"ל בהערה לערוך ערך גיל ג' שזזה הענין ג"כ השומאים חלי גיל (איזו ג' כ"ח)
פי' אם שנתחם לקראת הגיל ונקוס אשר נפרץ גדר הגדולה להיות כעס ככהן כעבד
כאזינו ישישו כי ינאלו קצר כי אין זה לאדם בארלות המיים כי אם בגיח ללמות .
(עה) אין הנלה בודדת כי נאללו דוגמה לנתו צבור חיי (איכה ג' ל"ג) כי לא נלמתו
ונפני חשך (איזו כ"ג י"ז) צעותיד לנתחויי (תהלים פ"ח י"ז) לנתחוי קנחתי (שם ק"ט
קל"ט) ופירש"י לונתו אותי ונקנטת אותי, ועיין בערוך ערך לנת שהציא ונאנרי רז"ל
לונת הגדיס לונתה ידו ופי' כגון לנתו צבור חיי ועע"ש ונה שהציא צסם הנדרש (עו) ל"ל
לטון קור. וכן הוא לככון בהרד"ק שם. (עז) ל"ל "נניי אסור ונשוס דנרזיז כלומר
שנלכן" וכן הוא בהרד"ק ובלא זה יחקר הבאור ונולת ירצו, וחוה הראיה על תיבת זרב
שפי' לינה והנאנור הוא ציונא (דף ע"ה ע"א) ולפנינו הנוסחא כסא דכספא חסר נניי
אסור ונשוס דמזדריי ופירש"י דנזדריי ונחליק ונשונט וידו וישפכו הניס עליו עכ"ל וכן
ונלחתי בערוך ערך אזרצוויי הציא הונאנור הזה חז"ל נאי עונמא ונשוס דחתי לאזרצוויי
פי' כשונתענעיים הכלים נחזים וון הניס שבתוכן ונופלין על צטרו של אדם הנלעמן ,
פ"א שזא יעלו הניס וילאו לחון לפי שכלי כסף טועין ולטון ונקרא הוא צנת ירצו
(איזו ו' י"ז): (עח) ננולא דוגמתה נהרסו וניגורות (יזאל ח' י"ז) פי' אולרות תבואה,
וכן הערוך הציא ונאנרי רז"ל ונגורה ונגורות והציא ראי' כונו נהרסו וניגורות וכן הציא
צפוסו. כונו העוד הרע צונגורה. ופה הנקוס להעיר ונה שכתבתי בגילון לט' אה"ש צטרש
גור, כי ז"ל ובלטון ונשנה ננולא לא ונכר את שונגורות (צ"ג כ"ד ו"י) פי' נוקוס אסיפת
תבואה קרוב לשם וניגורות תבוי"ד עכ"ל, לא הציב ונה שלאחריו כי צונתה שם אחר לא
נכר את הניגורות "של מים" ואין יחי' נוקוס אסיפת תבואה צניס , ונ"ט צהרש"ס

[מד] מאה שערים (בראשית כ"ו י"ג) (עט) כמו שאמרו רז"ל שיעורו כמלא
הסיט (שבת ע"ט ע"א) (פ) :
[מה] והזורה (ישעי' כ"ט ה') ביצים מזורות (חולין ק"מ ע"ג) (פא) :

[מו] לטוטפות (שמות יג טז) כמשארז"ל בטוטפת (שבת כ"ז ע"א) (אולי
ייעזר צעיי הקורא אמרתי להלגי פה דברי ונחם בן סרוק צטרסיו שרש טף ח"ל והיו
לטוטפות לשון וכלל יבד שמים, ופתרון והיו לטוטפות כה הוא וכה ענינו כאמור שויתי
ה' לגנדי תמיד (תהלים י"ו ח') וכה הזהיר ונשה את בני ישראל צלמו והיו לטוטפות
בין עיניך ענינו שית אמריו נכה פניך וחוקותיו נגד עיניך ואל תשכה את הדברים אשר
ראו עיניך לנצבזר תהי' יראתו על פניכם לנצתי תחטאו, הוא אשר דבר שלמה בסי' ושלמי
ג' ג') קשרם על גרונותיך עתים על לוח לזכ ע"כ. הפתרון הזה הנוטה ודעת חז"ל
וכל המצארים אח הוא לפתרון ר' יפת הקראי המוצא (Wolf Bibl. IV) וז"ל
ופתרת טוטפות וסוככות כונו והטף אל דרום (יחזקאל כ"א ז') אשר פתרונו הסב פניך
אל פאת דרום וטעמו הוא כעטם ולזכרון בין עיניך שאמר צפוק העליון, והוא ונחם
בני אדם כאשר יחפזו שיזכרו דבר ישימו אותם על אצבעותיהם להזכיריהו הדבר אשר
הם חפלים לעשות אותו, ע"כ חייב צנו הצורה שישמרו ונעשה ונלדים לפניהם תמיד לזכור אשר
חייב עלינו לתת הזכרות ודברה תורה כלשון בני אדם ע"כ ודעת הרד"ק שרש טטף
כרס"ג, והראש"ע רומז לפתרון ונחם וצלי הזכיר שמו). (פג) :

[מז] שפחה נהרפת (ויקרא יט כ) האומר הרופאי (קדושין ו' ע"א) (גס
צפוליגלוטא העתיקו ונחטובה (פערלאצט) כמו ארוסה, וכן הראש"ע ונצאר עוד צדך
אחר, וכן פירש"י והרד"ק צטרסיו) (פג) :

[מח] בקרתי (ויקרא יט כ) כמו שאמרו רז"ל בקראי (כריתות יא) (פד)
(צפתרון הנולה הזאת כנשך הרס"ג אחרי דעת רז"ל שהוא נולדו ונלשון קריאת הנושפט לעשות
נפש כנזוחר צגמרא (כריתות י' י"א) (פה) ונונין דהדא צקורת לישנא דנלקות הוא
אמר ר' יצחק תהי' בקראי כדמניא גדול הדיינין וקרה וגו' (פז) וכן בהעמקה הערבית
צפוליגלוטא ונחודרה, והראש"ע פתרה ונלשון סקירה ורשיה דדעת רז"ל סס ר' אשי' אמר
צבוקר חסיו, והרד"ק שרש צקר וציא דעת הרס"ג צלריכות יותר ונאשר הוא פה ח"ל
וכתב הגאון ר' סעדי' כי אמר לשון צקרת לפי שהמלקות היא צרעונה של צקר (פז)
ועיין שפת יתר סי' ט' :

(דק ק"ז ע"ג) שכתב מגורות כמו נהרסו ונוגורות. (עט) חין הנולה צודדת שכן ונולא
הפעל שער צנפשו (נשלי כ"ג ז') ענינו אומד הדעת (צערעכענען) ונזהה צתלמוד כך
שערו חכמים, וכן הציא הרד"ק והר"ש הפרתון שער צנפשו וכן ונאה שערים פי' שיעורין,
וכן ונולאתי בדברי הרמב"ם ז"ל (שקלים פ"ד ו"ט) ונשערין את הלשכה ונשערין ונלה
עברית כמו שער צנפשו וענינו שכותנין שיעור לאותו דבר עכ"ל, ולדעתי ונה הענין ג"כ
צשי"ן שונאלית צנקוס ש"ן יונין לא שערום אצותיכם (דברים ל"ג י"ז). (פ) ז"ל כנולא
רוחם הסיט. (פא) פי' צילים ונזרות ענין רקצון (פול) עיין ערוך ערך זמר שצביא
סס זמרי שנעשה צטריו כצלים הנוזרת (סנהדרין פ"ג ע"ג) וכן שהזמיר צטרו כצילה
נוזרת פי' שנעשה ונראיו ונשוקים ורעים כצילה ונזרת עכ"ל ונזהה הפי' צכתו והזורה
הצילה הנוזרה. והרוחנו צזה פי' אדם צצאר והזורה. (פג) ועיין צהרנצ"ן סס שכתב חז"ל
רז"ל יקראו דבר הנונה צרלש טוטפות כמו שאמרו ולא צטוטפות ולא צצנצוטיין ורז"ל
אי זה טוטפות ? הנקפת ונאון לאון והם (ר"ל חז"ל) צעלי הלשון שמדברים צו ויודעים
אותו ונחם ראוי לקבלו וכו' עכ"ל ועיין צביאור סס ואין פה הנקוס להאריך.

(פג) הר"ל דוקעם הציא כן ופי' רש"י והרד"ק ולא ראה שכן פירשו רז"ל צעלנאם (סס)
האומר חרופתי ונקודתה שנאמר והיא שפתה נחפת לאיש ועיין צהרנצ"ן וצביאור סס.
(פד) ז"ל י"א ע"א (פה) ז"ל י"א ע"א (פז) ז"ל ונקרא וכו' כי ונומר אינו נאמר רק
על לשון הנקרא ולא על דברי הס"ם כגודע (פז) ויותר נכון מה שסיים הרד"ק או יחי'
הצי"ת צנקוס פ"א כי לפי סהם ונומלא אחד הם קרובין צענין כמו ונולאצו צלשון הנושנה
הצקר לעניי סהוא כמו הפקר צפ"א ופי' צקורת תהי' להפקר היא לפי שלא חופשה

[מש] ואורה (תהלים כ יג) (פח) במאמר רז"ל מלא האורה וסלו (ז"ב פ"ג ע"ג)
(גם זשי"רס"ג לתהלים מוצא הנואמר הזה וכן פירש"י):

[ג] כחש משמן (תהלים קט כד) (פט) בהמה בחושה (זרכית ל"ב ע"א):
[נא] פורש אין להם (איכה ד ד) (ז) בפי מאמר רז"ל לא יפרוש אדם
פרושה (נ"ס ד"א פ"ה):

[גב] התו (ישעי' לח ה) במאמר רז"ל ה' שוחט והתו את הראש (חולין
ל ע"ג) (וכן פי"רס"י והרד"ק שרש תזו זשנוי נעט):

[גג] שמינים ממוחיים שמרים מזוקקים (ישעי' כה ו) כמו שאמרו רז"ל
המחה את החלב (חולין ק"ד ע"ב) (לא) (ורס"י והראש"ע והרד"ק פתרוה ונלשון עוח
(נארק) (ז"ב) ועיין איוב כא כד):

[גד] התהודים עיור לוייה (איוב ג ה) לא תעורר לוייה במועד (ג)
(ירושלמי ו"ק נדרש דבה ס"ט ע"ג):

[גה] הראויות לתת לה (אסתר ז ט) במאמר רז"ל אין הבכור נוטל בראוי
(זכורות נב ע"ג) (זד):

[גו] כפות תמרים (ויקרא כג ו) לב התמר (כ"ל שהנלוה לקחת וכן הענפים
האלנעיים כי הם הנהודים ויודע טבע גידול האילן הזה יצין כוונת הרס"ג) (לה):

[גז] עץ הדר (שם) בלשון ערבי אל אתרנ (לו) (וכן נותרנס בפולגולוטא
ומתאים עם התרגום אחרון):

וע"כ לא יונתו חזל ונקות יש, וכן כתב הר"ש הפרחון וכן כתב הרמב"ן שהוא נלשון
הפקר, ועיין בתוי"ט פאה פ"ו ו"א ד"ה הצקר. ועיין יד נלאכי אות ח' ד"ה קילוף
האותיות שהציא הכזה ונאמרים נחלופי האותיות (פח) אין הנלה זודדת כי יש לה אות
כזו אריתי וורי (שה"ש ה' ז') נשים זאות נאלרות אותה (ישעי' כ"ז ג"א), וכן הציא
הרשב"ם (ז"ב שס) ראי' וכן הכתוב אריתי וורי, והתוי"ט (טביעית פ"א ו"ג) הציא
ראה ון ואורה כל עוברי דרך. (פט) גם זאת הנלה אינה זודדת כזו שהציא הרד"ק
כחש ונשון פי"רזה וזדרז"ל צהנה כחוסה, והטס ויקס זי כחשי (איוב ט"ז ח') והנפעל
ויכשנו אויבך לך (דברים ל"ג) כלומר שיהיו כחוסים ודלים ונכנעים לך, וכן בהערותי
לפי הערוך ערך כחש ז' העירותי שלשון נקרא הוא זה. (ז) אין הנלה זודדת כזו
שכתב הרד"ק זשרטים שרש פרס הלך פרס לרעז לחונך, וכן פירש אין להם וכן ופרשו
כאשר צמיר אב"פ שכתבו זשי"ן ענינם עיין חתיכה זידים, ודושה לו זדרז"ל הנשון
פרוסה לעני עכ"ל, והר"ש הפרחון הציא נזה ולא יפרשו להם (ירמיי' ל"ו) ותכן נותן
פרוסה לעני פי"ר צליעת הלחם נקרא כך וכן נתן צדרי אכילת פרס, פי"ר פרוסה שהוא
חלי טעודה, ותכן נויי זפרס הפסח וזפרס העלרת וזפרס חגו פי"ר הנורא פסק לכל מועד
יום לפניו להשתעק. זענינו שהרי הכתוב עומד זפסח ראשון ונזהיר על השני שנאמר איש
איש כי יחי' עונא לנפש, ופרס הפסח הוא יום לפני הפסח שהוא פרוסה של חדש ונלא
עכ"ל ועיין ערוך ערך פרס וע"ש זנוספי שכתב פי"ר זלשון רוניי pars חלי וחלק וטעם
פרס הפסח פי"ר זל"י קוים (פריהר).

(לא) לא לייין את העמוד כי לא ננלא זשס רק זדך ק"ב ע"א (ובננחות כ"א
ע"א) הנחה את החלב וגונו. (זב) והר"ש הפרחון פי"ר נונחין לרשואה ותכן ונונחה
לרזים וזלשון תלווד איתחתי קניעה עכ"ל. (גג) ז"ל לא תעורר אשה לוייה זנוועד,
ורז"ל זעלננס הציאו רחיה וזה הכתוב זאונרס שם זירושלמי וי"ק פ"א ה"ה (דך פי"ר ע"ד)
וכן הציא הרד"ק זשרש ליה וסיים וכן פי"רס"ג, ונעל איה"ש כתב ואחרים פי"ר לוייה
שם לאזל וראייתם וירושלמי לא תעורר אשה לוייה זנוועד עכ"ל ונעלס ונונו כי הירושלמי
הציא זעלננו הכתוב לראי'. (זד) ז"ל ז"א ע"ג זעשנה (לה) לדעתה לא כוון הרס"ג זה
לקחת ון הענפים האלנעיים רק הרס"ג רזה לפרש ונלת כפות שהכוונה זנו שחרסה
אורקלם לולב עיין ערוך ערך לולב שכתב פי"ר לולבין הפרחים שעולין זשרש האילן ויש
אזורים לב האילן עכ"ל וזאת כוונת הרס"ג לב התנוור. או הוא עפ"י ונאונרס (טכוס
ג"ה ע"ג) כפת תונרים כתנוור ונה תנוור זה אין לו אלא לב אחד וכו' פירש"י כעין עוח
יש צו וכו' ע"ש. (לו) כן הוא זלשון ערבי ופרסי איתרג עיין ערך ונלין ערך אחר,

[גח] בכברה (עמוק ט) (ז) אין כוברין את התבן בכברה (שנת קע) (לח) צפי' על איזב כתב יד (עיין ליון לשנת תר"ג לד 102 אודות כ"י זה) מנאל פ"י רס"ג על נולת למכזיר (סס לו לח) וז"ל לאורו כי יעברו בכברה (ר"ל למעצרי את התחזה בכברה) והרצ"ע נזכירו ג"כ ולא צטט הרס"ג):

[גט] גלמי ראו עיניך (תהלים קל"ט ט"ז) גולמי בלי עין (חולין כ"ה ע"א) (לט):
[ס] על גיא הצבועים (ס"א יג יח) צבוע זכר (צ"ק יו ע"א) (ק):
[סא] בגלומי תבלת (יחזקאל כ"ז כ"ד) גלימא (שנת קי"ד ע"א) (הנחגס תרגם בגוזין תכלא (הימנועלצלויע וואללע), ורש"י והרד"ק צפירושו וצטרסיו, פותרין כרס"ג ומדרז"ל סס נצואר כי גלימא הוא לבוש התחון או הפנימי ונקזיל למלבוש שהוא לבוש העליון או החיצוני, ולפ"ז נראה לתרגם גלומי תכלת (הימנועלצלויע אונטער-קליידער) (קא):

[סב] ומאטמאיה במטאטא (ישעי' י"ד כג) [קח] מטאטא ומאטי ביהא (ונגילה י ע"ג) (קב):

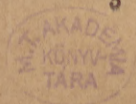
[סג] ובמחילת (ישעי' ז' י"ט) מחילה בקרקע (קג):
[סד] ליאש את לבי (קסלת ז' כ') (קד) יאוש שלא מדעת הוי יאוש (ז"מ כ"א ע"ג):

[סה] מחלפים (עזרא א' ט') כמו שאמרו רז"ל בית החליפות ששם גוזין את הסבינין (מדות סוף פ"ד) (קה):
[סו] הצבתים (רות ז' י"ו) בלשון ערבי אל צמאת וכן קראו למקדחים צבת

(ז) וכן מזה צחוק' מ"ס ומכזר ועשה רשה (שמות כ"ז ד') ופירש"י לטון כברה . (לח) הוא צדק ק"מ ע"א (לט) כל דבר טרם נגמר נקרא גולם כמו שכתב הרד"ק צטרס"ס כל גוף הדבר שאין בו נורמותיו ולא נגמר לכלי נקרא גולם, גלמי כלי עץ גלמי כלי מתכות קודם שנגמרה ומלאכתן לכלי יקראו כן וכן יקרא האדם מלפני חכמה גולם, כאמורם שצעה דברים בגולם ושצעה . צחכס, וכן כתב הערוך ערך גלם כל כלי שהוא מוכן להחמיל להעשות ועדיין לא נעשה שמו גולם וכן אדם עד שלא נזקק בו נשמה שמו גולם ומלשון גלמי ראו עיניך וכו' עכ"ל. (ק) וכן דעת רש"י והרד"ק והר"ם הפרחון, והנצטר הביא צטט צבל ומחקרי ארץ טלצעים סס ונקוס צחומי' י"א, וכן צמשה (חלה פ"ג ע"י):

(קא) ווי שיש לו עינים יראה איך עשה הרז"ל דוקק ציה כי להיפך הוא ישגלימא הוא לבוש העליון (וואנטל) ומלבוש הוא לבוש התחון שאמרו סס הא צגלימא הא צבלצשא ופירש"י צגלימא שהוא עליון, צבלצשא שהוא תחון ע"ש וכן תראה צבל הערוך ערך גלם הביא תרגום ותכריז צון וגלימא דצון וכן גלימא אחד ופי' לבוש העליון, ולדעתי נגזר השם מן הפעל ויקח אליהו את אדרתו ויגלוס (וי"צ ז' ח') ענינו כריכה ונזהר הבגד שכורך אדם צו נקרא גלימא (וואנטל) ויסה נדרס (צצנת ע"ז ע"צ) גלימא שנעשה צו כגולם עיין ערוך ערך גלם א'. (קב) ל"ל י"ה ע"א וכן תנאל הנחמר צגמרא כ"ה כ"ו ע"צ והמה הביאו צבלגום הכתוב צאמורס לא הוו ידעו רצנן מניי ועטאטאיה צמאטאטא השמוד (ישעי' י"ד כ"ג) שנועה לאמנא דבי רבי דהוות אמרה להצרתה שקוליי טאטימא ומאטי צימא, וצבל הערוך ערך טא הביא הנחמר שנועה לאמנא וכו', אזל הנחמר לא הוו ידעו וכו' לא הביא, והסופק על זה הרנ"ל והוא לשון עברי (ישעי' י"ד), ושכת או לא ידע ונחמורס שהציאו צבלגום על הכתוב צישעי' סס

(קג) לא ליינ ונקומו והוא צכחצבות דק קי"א ע"א. (קד) והנפעל צנקרא ונאש מונני שאול (ס"א כ"ז א') לא אמרת נואש (ישעי' כ"ז י') ותאמרי נואש (ירמיי' ז' כ"ה) ודוניהס. (קה) צירושלמי (יונא פ"ג) מחלפים תשעה ועשרים א"ר סימון חלו הסביניים כדתיקן מנן הוא היה נקרא ציה מחליפות ששם היו גוזין את הסבינין ע"כ. וראיתי צרש"י יונא ל"ץ ע"א ד"ה אזל סכת צכין קרוי חלף צלשון ערבי, וכן כתב כן הר"ם צנדות סס ולפלא צעיני הלוא לשון עברי הוא, ורש"י כתב צבלנו צעזרא סס ומחלפים סס סביניים והוא לשון צית מחליפות שעל כן שהי' נותנין צה הסבינין היתה נקראת לשכת צית מחליפות עכ"ל, וכן חמ"י על הרע"צ מדות פ"ד מ"ז שכתב צלשון רוני קורין לכסינין הגולויש

מפני שאוהות (קו) צמרגוס נחורגס חסיריא (ר"ל אלומות הנוקשות) וכן כתב הרד"ק
צמרגוס, ורס"י ונלא כי לנתים נקראים עננים שאינם נוקשים היטב (קו):

[סז] במראות (שנות ל"ח ח') אין רואין במראה בשבת (קט):
[סח] יקוסם (יחזקאל י"ז ע"ג) מקבל עליו עשר הוססות (צ"ב ל"ג ע"ג) (קט)

(צמרגוס נחורגס יקטף ואחריו כל הנזכרים ינשך כמורס"י הרצ"ב והרד"ק ועוד ננלא
צדד"ל הוראה אחרת הנלווה לה, כי רגזי עטר נקרא צמרגס קססות (קלומפסן) עיין
נזיר סח ע"א (קי) ועיין ערוך ערך קזו):

[סט] ברפתים (מצוק ג' י"ז) במאמר רז"ל רפת של בקר (צ"ב כ' ע"ג) (קיח)
[ע] להתגרד בו (איזו צ' ח') אין מגרדין לא בנעל חדש ולא בנעל ישן
(שנת קנח) (קיז):

[עא] סומפניא (דניאל ג' ה') עד שתנקב לבית הסמפונות (חולין נ"ג
ע"ח) (קיג):

[עב] עבישו שרודות (יואל א' יז) הפת שעפשה (פסחים ז' ע"א) (קיד):
[עג] מנרפותיהם (שם שם) במגופת החביות (שנת קנו) (קטו) (וכן צמרגוס
נגופסתון והרצ"ב עניא פתרון אחר צמס ר' נרינוס ואחריו ננשך גם הרד"ק) (קטו):

[עד] ונשא אתכן בצנות (ענוס ד' ז) בלשון ערבי צנאן ופתרונה סלירחם
והיא אותה המלה ממש (וננלא גם צדד"ל סקל ללא (נדרים נ"ט) ונעל סלירחם (צ"ג
כ"ה) (קיז) וצמרגוס נחורגס חסיריא (וואלפסן) ורס"י והרצ"ב והרד"ק פתרו ג"כ

חלפס. (קו) וכן כתבתי צמרגוס להערוך ערך לנת צ' שהוא נילדי העצבים. (קז) החכם
דוקטס לא שם אל לנו לעיין צמרגוס שם כי צמרגוס הלנתים וכריכות הכוונה חתפלין לא
צמרגוס ובמראה שם (ל"ז ע"א) אמרו עני לנתים ונאי כריכות אר"י אונר רב הן הן
לנתים הן הן כריכות, לנתים זווי זווי (פירש"י של ראש ושל יד קטוין יחד וכן הרצה
קטרי זוג לנתת אחת) כריכות דכריכן עוצא (ופירש"י כי הדדי ואלין צ' צ' קטורים)
וכן הביא רס"י שם ד"ה וודה רב לשון לנת כמו וין הלנתים, וכן הערוך נציא הנוקרא
לרא' וכן הרצ"ב (שם פ"י ע"א) ס"י לנתים קטורים כל זוג וזוג לעלמו, כוכים הרצה
צמרגוס עכ"ל. וה"י לו להביא הנחמר וין ונחות ע"א ע"א צמרגוס לא יעשה אותן כריכות
אלו וניחן לנתים שפירש"י כריכות אלומים ונוקשים, לנתים ללא קיבור, ועיין צמרגוס
שם ד"ה כריכים. (קח) הניח צלי נראה ונקוס והוא צמרגוס קנ"ט ע"א. וכן הגהתי
צמרגוס ערך נראה שלשון נקרא הוא (קט) ל"ל ל"ג ע"ג, וכן כתב הרצ"ב שם ד"ה קוססות
רז"ל כראה לי כמו יקוסם דחזקאל עכ"ל, וכיון לדעת הרס"ג וכן הביא חסיריא שם
צמרגוס הרצ"ב וכן הביא כן חסיריא צמרגוס שני פ"ד ע"ג, ועיין צמרגוס נזיר ס"ה ע"א
ד"ה ויחצי, והערוך ערך קסס כתב פי' ללשון וין קיבור הוא קוסס והוא קרוב להחנין
והעירתי שלשון נקרא הוא כמו שהביא הרס"ג וענ"ש לעיל הערה נ"ט.

(קי) ל"ל דף ס"ה ע"א. (קיח) לפנינו רפת צקר וצמרגוס להערוך העירתי
שלשון נקרא הוא כמו שהביא הרס"ג (קיז) הוא שם עמוד צ' ולפנינו אין וננרדין צרי"ש
כפולה עיין ערוך גר ג' שם הוא נציא ראי' ונלשון הנוקרא, ועיין צמרגוס כלים פ"ה
נ"ז ד"ה לגורר. וכן לריך לתקן ונעל חדש ולא ונעל ישן (קיג) וכן הביא הערוך ערך
סנפון ג' ראי' וין הסנפון. (קיד) וכן כתב הרד"ק והרס"ג הפתרון והנוספי כי הבי"ח
והפ"א וננלא אחד ונחלפסים כמו הצקר והפקר. (קטו) הוא שם עמוד ח' צמרגוס וננרפה
של חניות והנחמר צמרגוס חניות הוא צידים פ"א נ"ז ואל תחנה צמרגוס חני"ש סכן
הוא נחנה להיות חני"ש נוספת לפעמים כמו שרצנו תחת שנתו קרעף תחת קעוף.
(קטז) שפ"י גוש עפר כמו צאצן או צאצורף, ולדעתי נגופת חניות צדד"ל יותר נכון
שהוא ונלשון יגיפו הדלתות (חמני' ז ג) ונחה השם מגופה (ספורד) לפי שהוא סוגר פי

החניות וכן ונלחתי צמרגוס ז"ל והוצא חמני"ט כלים פ"ג נ"ד וכן כתב הערוך ערך גף
צ' פי' ונלשון יגיפו הדלתות וכן כתב כן הרס"ג הפתרון. (קיז) ליוני שני הנוקשות לקח
החכם דוקטס והערוך אך לא חס לעיין צמרגוס ולגייץ העמוד צמרגוס הוא צמרגוס ר'

בנוחו אפס כי לשנים האחרונים גם פתרונים אחרים (ק"ח) :
 [ע"ה] נשקד על פשעי (איכה א י"ד) כלבא בשקדי וגדיא [בסריני] (צ"ק
 כ"ג ע"ה) (ק"ט) ובתרגום ארמאי (שווער ווערדען) והרד"ק זכרנו וניא את הפתרון
 הזה זכס רב האי גאון רש"י והרמב"ם פירשו בדרך אחר :

[ע"ו] חדודי הרש (איזב ע"א כ"ג) או שהיה בו חדוד והחדוד מכריעו (כלים
 פ"ד ע"ה) (וכן הרד"ק זכרנו וניא זה אות בלוח ולא זכס הרמב"ם) (ק"כ) :
 [ע"ז] לנעורת (ישנים א"ל) (קכ"א) בנעורת של פשתן (שנת כ"ע"ג) (קכ"ב) :
 [ע"ח] משטרו (איזב לא לג) המוציא שטר חוב (צ"ג קכ"א) (קכ"ג) :

[ע"ט] וילך שפי (בגודר כ"ג) כמו שאמרו רז"ל בקושי ובשושי (קכ"ד)
 (הרד"ק וניא כפתרון הזה זכס ר' יהודה חיוג טרם טפס (קכ"ה) הרמב"ם נראה כרוצה
 לפתרון הרמב"ם, וכן תרגם הנתרגום זכרנו ונדכה (תהלים כ"א י"ע) תזיר ושפי,
 לונקלם תרגם יחיד, ולחריז נמשך רש"י ונוסף עוד לשון שקע ושופי שאין עמו אלא
 שתיקה, ובפולגולוטא נחורגס בלשון ערבי פיהו ונחא"ס עם הנתרגום וקוטב פתרון
 רש"י :

[פ] קרץ מצפון (ירמ"י נ"ו כ) התמיד נקרץ (יונא ל"ג ע) (קכו) מחומר
 קורצתי (איזב לא ו) :

[פ"א] ובין עצומים יפריד (נעלי י"ח) (קכ"ז) שנים שנתעצמו בדין (קכ"ח) :
 [פ"ב] רסיסים (ענוס ו י"א) אם היה עבה או מרוסס (שנת פ' ע"ה) (קכ"ט) :
 [פ"ג] פצמחה (תהלים ס' ד) בין פצים לחבירו (שנת פ"ג) (קל) (ועד"ז
 תרגום וקרע ון חלוני (ירמ"י כ"ג י"ד) ופלים ליה חרקי' ועיי'ן ערוך ערך פלס והרד"ק
 טרם פלס) :

שנושן שקיל לנא על כתפוס, וכן צ"ל הוא בע"ה (ק"ח) לדעמי לנא מן טנא בעברית
 בחילוף ט' בלוח ל' כי חלוף ט' בעברית ונלינו לרוב שמתחלק ללוח ל' בלרנית עיי'ן
 מרפא לשון ארנית סיי'ן ג' (ק"ט) לפנינו כלבא זוקירא וגדיא זוקירא ופירש"י זוקירא
 פ' קפילה, והערוך ערך סקר ג' הביא כלבא זוקירא וגדיא זוקירא והוא להיפך וננה
 שלפניו וחתם זוקירא ה"י הגירסא לפני הרמב"ם זכרנו ונדל"ת, והרד"ק זכרנו
 הביא זכס רב האי ז"ל שהביא רא"י מדברי רז"ל כלבא זוקירא וגדיא זוקירא כנוסחת
 הרמב"ם ואולי ז"ל רב סעדי' זנוקס רב האי, והר"ם הפתרון זכרנו שקד כתב ונלה יחידה
 היא ואמר רבינו סעדי' ז"ל כי הוא ככרך העול [ל"ל זעול] שהוא שלשלת של גדול על
 היותר ונדחה עד שזכרנו זכרנו ונלה יחידה שזכרנו עכ"ל. (ק"כ) וכן הביאו
 ג"כ הערוך ערך חר ז' ועיי'ן בחי"ט ע"ס והנלה אינה זודדת כי ננאל דוגמתה וקדו
 ננאזי ערב (חזקוק א' ח') חרב הוחדה (יחזקאל כ"א י"ד) חרב חדה (קכ"א) חין הנלה
 זודדת ודוגמתה פתיל הענורת (שופטים ט"ז ט). (קכ"ב) ז"ל נעורת של פשתן (קכ"ג) ז"ל
 קכ"ח ע"ג וכן העירוני בגליון הערוך שלשון נקרא הוא וכן הביא החי"ט (צ"ו פ"א
 ג"ו) ד"ה שטרי חוב. (קכ"ד) הכינוחתי"ל דוקס נקוס פנוי בלי הראות ונקומו איש והוא
 בנה ל"ו ע"ג ע"ש. (קכ"ה) שהוא כנו ושפו עלנותיו (איזב לג) כלומר נשכר ברוח
 נשכרה. (קכו) לא ליי'ן העמוד ולא ראה שהוא זנוטה ע"ס דף ל"א ע"ג והס לאמר
 הביאו לו את התמיד קלנו, ולפי זכרנו נרסם הדף ל"ב העתיק כן ולא שת לבו לזה,
 וכן תראה שז"ל זענוס גזרו הנהם שהוא ונלשון ונקרא זאנרס ע"ס ל"ב ע"ג ונאי קרנו
 אור עולא לינא דקעלא הוא אור רבני' ננאי קרא? קרץ ונלשון צ"ל (ירמ"י נ"ו כ)
 ננאי ונשנוע? כדנתרגם רב יוסף עוננין קטולין ונליפונא יתון עלה ע"כ. (קכ"ז) חין
 הנלה זודדת וננו שהביא הרד"ק והר"ם הפתרון וז"ל ובין עלוניים יפריד כלומר בין
 הנתחזקים בנרניה, וכן הגישו עלנותיכם, תוקף רבכם וכן ונפל זענוניו חלכאים,
 זחוקף ריביו ונלנותותיו, וכן דרז"ל שנים שנתעלמו זדין עכ"ל. (קכ"ח) החכס דוקס,
 לא ליי'ן ונקומו והוא בנסהדרין ל"א ע"ג ובערוך נשנוע הערך הזה (קכ"ט) ז"ל פ' ע"ג
 זנוטה וכן רש"י כתב ע"ס ונרוסס סוק סוקין הרבה כנו והכס את הבית הגדול רסיסים
 (ענוס ו) עכ"ל, וכן הרד"ק והר"ם הפתרון הביאו ג"כ ראיה ון ונאנרי רז"ל כנו
 שהביא הרמב"ם וכן כתבתי בגליון הערוך שלשון נקרא הוא (קל) הוא זך פ"ג ע"ג.

[פד] מעם לוועז (תהלים קיד ח) אבל קורין (קלח) ללוועזות בלעז (מגילה י"ג ע"א) (וכן הרד"ק זכרסיו (קלג) עיין שפת יתר סי' נ"ב סי' על מלות זלעגני שפה זשס רס"ג לפתרון מלת לוועז דפה והכוונס אחת) :

[פה] לנאיונים (תהלים קפד) מלך שהיה לו רגיון (זרכות ל"ב ע"א) (קלג) עיין שפת יתר סי' י"א והונס השיג על הרס"ג זזה) :

[פן] חולש על גוים (ישעי' י"ד י"ב) מטילים הרשים על הקדשים (שבת קנ"ט ע"א) (קלד) :

[פז] והפחות (וי"א ז' כ) והפותה שתחת הציר (כלים פי"א מ"ב) (קלה) :

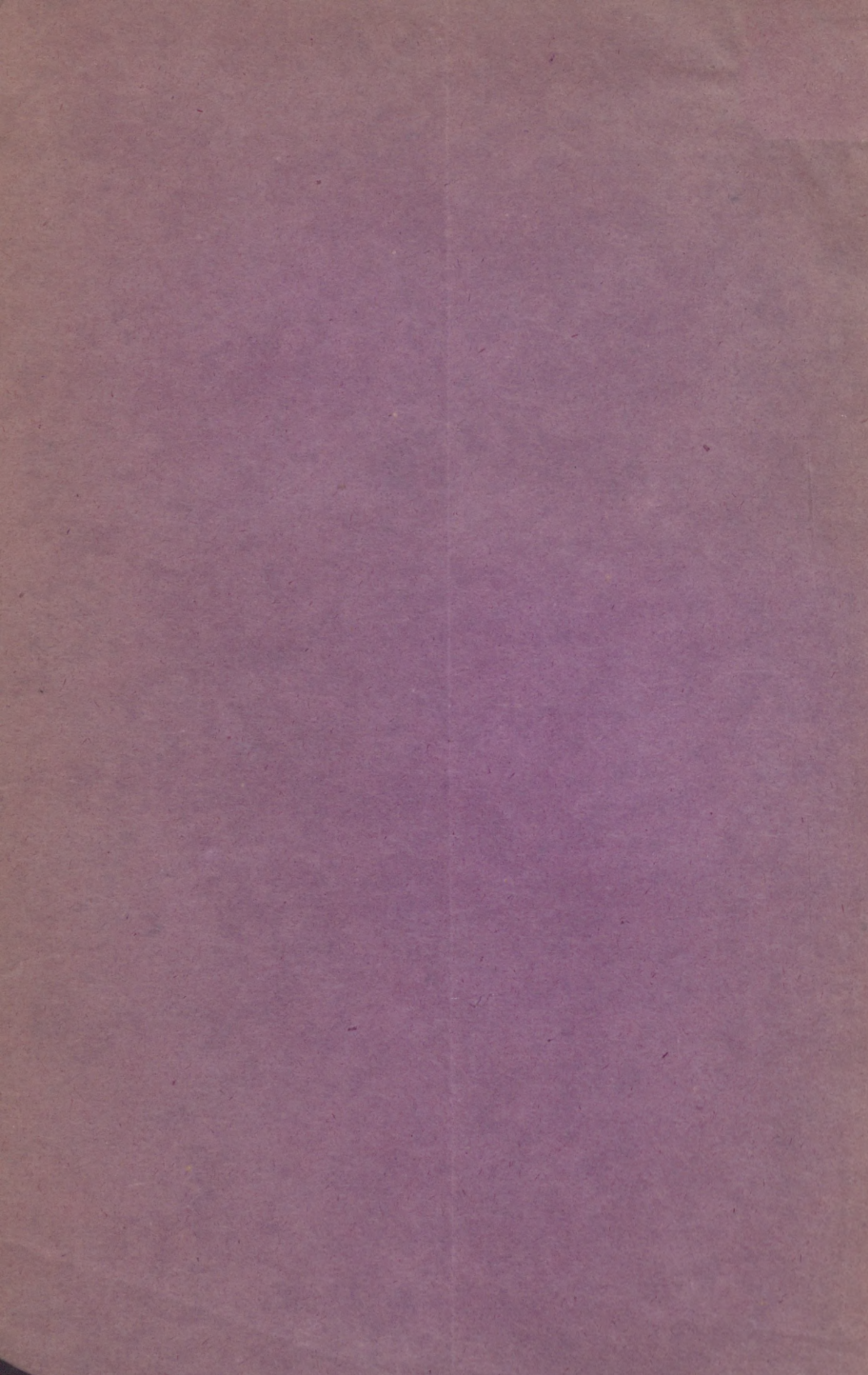
[פה] האביונה (קהלת נ"ה) (קלו) פתרונה כמו אין מתעשר אלא אביונות בלבד מפני שהוא פרי (ונעשרות פי"ד מ"ו) (קלז) (ועיין רד"ק שרש אנה פתרון אחר ופסוק) :

[פח] ושופו עצמותיו (איוב לב כא) גוי ששפה (ע"ז נב ע"א) (קלח) :

[צ] המחלצות והמעטפות (ישעי' ג' כ"ג) פתרונה כמו להתעטף בציצית (ונחמת נג) (קלט) (וכן הרמ"ב והרד"ק (קני) ובתרגום שוסיפא וכן זכרס"י) :

נשלם סי' תשעים מלות בודדות הכינן מר רבני סעדי' הגאון נחוז ערן
וברוך הטוב והמטיב .

(קלח) ל"ל קורין אותה . (קלג) וכן הביא שם התו"ט ראי' מן הכתוב ע"ס וכן הוסיף המוספי ערך לעז . (קלג) הוא שם ע"ב אזל לא נמלא טוים רק הנלה ולא הנאמרושם נאמר על כל חיל וחיל זכרתי לו שלטים לגיון וכו' גם לא העיר שהנלה היא גם ציונית וכוונות . ועיין רס"י חולין קכ"א ע"א וכן תראה זכרכות שם שכל הנלות הנוצרות שם הנה מלות זכריות . (קלד) ל"ל קנ"ח ע"ב זונטה והתני' שלא העיר שכן הביאו חז"ל זעננס לרא' ונלשון הכתוב זכרסם שם קנ"ט ע"ב יואי ונוטע דהאי חלשים ליטנא דסורא הוא דכתיב חולש על גוים (ישעי' יד) . (קלה) וכן הביא הרע"ב שם זונטה ראי' מן הכתוב ועיין זכרסיו ערך פת ג' שכתב רי"י כנין ופתח זכרתי והפחות לדלתות זכרסם ונגלפיה , והפי' הראשון שהביא הוא ג"כ ונלשון והפחות כונו שפי' ג' הר"ש הפרחון ח"ל תתיבת עץ או של זרזל חוקקין לתוכה שזכרסם זה הזכרות של דלת לעמוד עליה והוא הליר זכרתיב הדלת זכרסם על לירה עכ"ל , וכן כתב הרד"ק שהוא הליר , וח"ל והפחות כנין ככס קטן של זרזל זיכרסם ליר הדלת עליה כונו שאנורו זונטה הפותה שתחת הליר עכ"ל (קלז) ל"ל י"ב ה (קלז) וכן העירתי זכרתי הערוך זשס הרומנין זביאורו לקהלת שם שלשון ונקרא הוא (קלח) וכן הביא הרד"ק והר"ש הפרחון ח"ל ושם נזכרו ונכתמו , ותרגום וזכות אותו עמון ושפית יתיה זשופינא , וכן זכרס"ל גוי זשפס ע"ז עכ"ל והערוך ערך שפה ח' כתב פי' ונלשון ושפית יתיה כוונתו על התרגום שהזכרתי (קלט) הוא שם ע"א . (קנ) הפעל ונונו מולא לרוב זונקרא כונו יעטפו זר (תהלים ס"ה י"ד) רוח ונלפני יעטוף (ישעי' נח טז) ויותר תוני' לנה לא הביא וננקרא זחעטפ נפסס (איכה ג) שהוא ג"כ זחעטפ כונו זחעטפ זליית זכרס"ל , והרד"ק זכרס"ס כתב יעטפו זר כוונתו יתכסו ורוב הזכרתי וענין העטוף ידוע זכרס"ל זחעטפ וילא לקראתו ואמר כל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאל אינה עטיפה , והוא זונקסס שפנו זקנו וזוטונו זונקססו או זעליתו עכ"ל , והמוספי ערך עטף הוסיף על זכרתי הערוך שלשון ונקרא הוא כונו יעטפו זר :

B
705.

25.